

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Oddlužení a jeho ekonomické a sociální důsledky pro dlužníka

Personal Bankruptcy and its Economic Impact on the Debtor

Student: Anna-Marie Tomanová

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2018

Zadání bakalářské práce

Student: **Anna-Marie Tomanová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: Oddlužení a jeho ekonomické a sociální důsledky pro dlužníka
Personal Bankruptcy and its Economic Impact on the Debtor
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika oddlužení
 3. Ekonomický a sociální dopad na dlužníka
 4. Analýza oddlužení konkrétního dlužníka
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6.
HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 1482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.
MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3. vyd. Praha: Linde, 2014. 496 s. ISBN 978-80-7201-939-7.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou práci, kromě příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 11.5.2018

.....
Anna-Marie Tomanová

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Charakteristika oddlužení.....	6
2.1. Úpadek.....	6
2. 1. 1. Způsoby řešení úpadku	7
2. 2. Oddlužení.....	14
2. 2. 1. Návrh na povolení oddlužení	15
2. 2. 2. Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení	18
2. 3. Průběh oddlužení	20
2. 3. 1. Způsoby oddlužení.....	20
2. 3. 2. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení	24
2. 3. 3. Přezkumné jednání.....	25
2. 3. 4. Osvobození dlužníka.....	26
2. 3. 5. Insolvenční rejstřík	26
2. 3. 6 Úvěrové registry	27
2. 3. 7. Dluhové poradenství	29
2. 4. Oddlužovací novela insolvenčního zákona	30
3. Ekonomický a sociální dopad na dlužníka	32
3. 1. Zadluženost.....	32
3. 1. 1. Historie zadluženosti.....	32
3. 1. 2. Zadluženost v současnosti	33
3. 2. Ekonomický dopad	38
3. 2. 1. Nepostižitelné minimum.....	39
3. 2. 2. Finanční gramotnost	41
3. 2. 3. Rodinný rozpočet	43
3. 3. Sociální dopady	44
4. Analýza oddlužení konkrétního dlužníka.....	46
4. 1. Vlastní analýza vybraného dlužníka.....	46
4. 2. Vyhodnocení analýzy	54

5. Závěr.....	56
Seznam použité literatury	58
Seznam zkratek	62
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1. Úvod

V současnosti je velice snadné se zadlužit. Jsou nám nabízeny úvěry ze všech stran, ať už z televize, rádií, letáků nebo billboardů. Nezávisí na tom, zda se lidé ocitnou v tíživé životní situaci, jako je např. ztráta zaměstnání nebo úmrtí, anebo mají pouze potřebu vlastnit moderní telefon, bydlet ve vysněném domě nebo jezdit v luxusním autě. K těmto úvěrům přistoupí a zpravidla nevyhodnotí své možnosti splácet. Splátky se začínají kumulovat a tento stav je ve většině případů řešen dalším úvěrem a lidé se ocitají v „začarovaném kruhu“, který má řešení v podobě oddlužení.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat samotný úpadek, možnosti řešení této situace a následné insolvenční řízení v jednotlivých částech. Charakterizuje historii zadlužení v České republice, dané nezabavitelné minimum a jaké dopady má zadlužení na dlužníka. V poslední řadě má bakalářská práce analyzovat konkrétního dlužníka, jakožto popis příčiny zadlužení, dále má určit výši splátek dle finančních možností dlužníka a v neposlední řadě má stanovit výši závazků, která ji bude po procesu oddlužení odpuštěna.

Druhá kapitola se zabývá charakteristikou tématu oddlužení. Charakterizuje samotný úpadek, jeho formy a dále v souladu s insolvenčním zákonem možné řešení úpadku. V další části charakterizuje návrh na povolení oddlužení, osoby, které jsou oprávněné k podání tohoto návrhu, jaké náležitosti musí návrh obsahovat, udává možné rozhodnutí soudu, a nakonec charakterizuje samotný průběh oddlužení. Poslední část kapitoly se zaměřuje na charakteristiku úvěrových registrů, včetně popisu registrů v České republice a také dluhového poradenství a možné nadcházející novely od roku 2019.

Třetí kapitola se v první části zabývá zadlužeností v České republice. Jaká je současná zadluženost v České republice a jaký je její vývoj oproti historii. Dále se třetí kapitola zaměřuje na charakteristiku ekonomických dopadů, udává nepostižitelnou částku a také se zaměřuje na rozpočet domácností. Nakonec se třetí kapitola zabývá charakteristikou sociálních dopadů, které doléhají na dlužníka.

Poslední kapitola se zabývá analýzou oddlužení konkrétního dlužníka. Analýza oddlužení bude prováděna na základě vybraných údajů. Analýza hodnotí například celkový stav dlužníka, jaké jsou jeho možnosti splácet nebo také udává výši odpuštěných dluhů a jaké by byly možnosti oddlužení dle oddlužovací novely.

2. Charakteristika oddlužení

Oddlužení, které můžeme nazvat taky osobním bankrotem, je jedna ze tří možností řešení úpadku. Na rozdíl od konkursu, který je, dá se říct, univerzální forma řešení úpadku všech dlužníků a reorganizace, která je formou úpadku podnikatelů, je oddlužení řešením úpadku fyzických osob a právnických osob.¹

2.1. Úpadek

Četnost věřitelů je prvním symbolem pro úpadek. Četností je myšleno minimálně dva věřitelé. Současně nezáleží na tom, o jakou výši závazků jde, ale postačí vědomost o existenci závazku. Existuje jak úpadek ve formě platební neschopnosti, tak úpadek ve formě předlužení. (Maršíková, 2009)

Úpadek ve formě platební neschopnosti

Podle § 3 odst. 1 insolvenčního zákona, je dlužník v úpadku v podobě platební neschopnosti v případě, že má:

- více věřitelů
- peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a
- tyto závazky není schopen platit.

Podle § 3 odst. 2 insolvenčního zákona není dlužník schopen splácet své závazky jestliže:

- zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo
- je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo
- není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- nesplní povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1, kterou uložil insolvenční soud

¹ Praktický průvodce insolvenčním řízením, Verlag Dashöfer, Dostupné z: https://www.insolvencni-zakon-komentar.cz/onb/charakteristika-oddluzeni-a-prehled-zasadnich-zmen-jeho-pravni-upravy-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJxPSCGkvE_UqhHGqLLo_CVA/

Úpadek ve formě předlužení

V souladu s § 3 odst. 4 insolvenčního zákona, jde o předlužení v případě, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat.

Hrozící úpadek

Další formu úpadku nám udává § 3 odst. 5 insolvenčního zákona, a to hrozící úpadek. O hrozící úpadek se jedná, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

2. 1. 1. Způsoby řešení úpadku

Soudní řízení, ve kterém je předmětem dlužníkův úpadek, se nazývá insolvenční řízení. Insolvenční řízení tedy představuje podobu možného řešení úpadku nebo hrozícího úpadku. (Březinová, 2009)

Existuje výběr ze čtyř možných variant, jak úpadek nebo hrozící úpadek v insolvenčním řízení řešit. Hlavním kritériem, pro výběr nejlepší varianty, má být největší míra uspokojení věřitele.²

Ustanovení § 4 odst. 1 insolvenčního zákona udává možnosti řešení úpadku, a to:

- konkursem,
- reorganizací,
- oddlužením a
- zvláštními způsoby řešení úpadku, které tento zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů.

Jak tvrdí Březinová (2009, s. 12) „základním zdrojem informací pro insolvenční řízení je účetnictví, jedná-li se o účetní jednotku. Úpadek může postihnout jak účetní jednotky, tak subjekty, které mohou vést daňovou evidenci ve smyslu zákona o daních z příjmů, anebo subjekty, jež nemají ani jeden z uvedených významných zdrojů informací.“

² Ministerstvo spravedlnosti, Justice.cz, Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/>

Konkurs

Podle § 244 insolvenčního zákona je konkurs způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadě poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.

Podle § 245 odst. 1 insolvenčního zákona účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku. Účinky prohlášení konkursu udává insolvenční zákon, část druhá, Hlava 1, díl 1. Existuje několik stěžejních důsledků prohlášení konkursu, a to:

- přerušuje likvidace právnické osoby, končí nucená správa, a pokud insolvenční soud nerozhodne jinak, zaniká předběžné opatření, bylo-li nařízeno,
- zanikají, pokud se týkají majetkové podstaty, dosud nepřijaté návrhy podané dlužníkem na uzavření smlouvy a dlužníkovu přijetí návrhů smluv, pokud na jejich základě již smlouva nevznikla. Návrhy smluv, které dlužník v době prohlášení konkursu ještě nepřijal, může přijmout jen insolvenční správce,
- nebyla-li smlouva o vzájemném plnění včetně smlouvy o smlouvě budoucí v době prohlášení konkursu ještě zcela splněna ani dlužníkem ani druhým účastníkem smlouvy, insolvenční správce může smlouvu splnit místo dlužníka a žádat splnění od druhého účastníka smlouvy nebo může odmítnout plnění,
- je-li druhý účastník smlouvy povinen plnit ze smlouvy jako první, může své plnění odepřít až do té doby, kdy bude poskytnuto nebo zabezpečeno plnění vzájemné; to neplatí, jde-li o smlouvu uzavřenou druhým účastníkem po zveřejnění rozhodnutí o úpadku.
- na insolvenčního správce přechází oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou,
- nakládal-li dlužník s majetkovou podstatou ve stejný den, kdy se rozhodnutí o úpadku stalo účinným, má se za to, že tak učinil poté, co oprávnění nakládat s majetkovou podstatou přešlo na insolvenčního správce,
- po prohlášení konkursu mohou dlužníkovi věřitelé svá práva uplatnit jen v rámci konkursního řízení,
- nesplatné pohledávky proti dlužníku se prohlášením konkursu považují za splatné, nestanoví-li zákon jinak,

- zanikají všechny jednostranné právní úkony dlužníka, které se týkají majetkové podstaty, zejména jeho příkazy, pověření a plné moci včetně prokury, není-li dále stanoveno jinak,
- uzavřel-li dlužník smlouvu o výpůjčce, je insolvenční správce po prohlášení konkursu oprávněn požadovat vrácení věci i před skončením stanovené doby zapůjčení.
- insolvenční správce je po prohlášení konkursu oprávněn vypovědět nájemní smlouvu nebo podnájemní smlouvu uzavřenou dlužníkem ve lhůtě stanovené zákonem nebo smlouvou, a to i v případě, že byla sjednána na dobu určitou; výpovědní lhůta však nesmí být delší než 3 měsíce. Ustanovení občanského zákoníku o tom, v kterých případech a za jakých podmínek může pronajímatel vypovědět nájem bytu, tím nejsou dotčena,
- nemá vliv na dlužníkovu způsobilost k právním úkonům ani na jeho procesní způsobilost atd.

Podle § 261 odst. 1 insolvenčního zákona, prohlášením konkursu nekončí provoz dlužníkovu podniku, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Provoz dlužníkovu podniku skončí dle § 261 odst. 2 insolvenčního zákona:

- prodejem podniku jednou smlouvou v rámci zpeněžení majetkové podstaty,
- rozhodnutím insolvenčního soudu vydaným na návrh insolvenčního správce po vyjádření věřitelského výboru, byl-li již zvolen nebo jmenován; rozhodnutí se doručuje insolvenčnímu správci, dlužníku a věřitelskému výboru a zveřejňuje se vyhláškou; odvolání proti němu není přípustné.

Po prohlášení konkursu tedy přechází právo nakládat s majetkovou podstatou na insolvenčního správce. Podle § 246 odst. 1 insolvenčního zákona insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovu podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností.

„Dále insolvenční správce vykonává činnost k zjištění a soupisu, k dokončení seznamu přihlášených pohledávek, k přípravě přezkumného jednání a k přípravě schůze věřitelů, sestaví mezitímní účetní uzávěrku ke dni předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky prohlášení konkursu a sestaví zprávu o hospodářské situaci dlužníka ke dni prohlášení konkursu.“³

³ JUDr. Ing. Daniela Majzlíková LL. M, Dostupné z: <http://www.insolvencnipravo.eu/konkurs/>

Podle § 283 odst. 1 insolvenčního zákona se zpeněžením majetkové podstaty rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužníkových pohledávek; ujednáními, která tomu brání, není insolvenční správce omezen. Podle § 283 odst. 2 insolvenčního zákona lze ke zpeněžení majetkové podstaty přikročit teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, nejdříve však po první schůzi věřitelů, pokud nejde o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením anebo pokud insolvenční soud nepovolí výjimku. V souladu s § 283 odst. 3 zpeněžení majetku v majetkové podstatě dlužníka, na který se vztahuje rozhodnutí o zajištění vydané v trestním řízení, lze provést jen po předchozím souhlasu příslušného orgánu činného v trestním řízení. Převyšuje-li dosažený výtěžek zpeněžení majetku podle věty první částku určenou k vyplacení, informuje insolvenční správce o této skutečnosti orgán činný v trestním řízení, který o zajištění rozhodl. Nesdělí-li orgán činný v trestním řízení do 30 dnů insolvenčnímu správci, že se zajištění vztahuje i na zbytek výtěžku, použije se k rozdělení mezi věřitele. Odst. 4 udává, že kopie písemností, které dokládají zpeněžení majetkové podstaty a podmínky, za kterých ke zpeněžení došlo, předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu k založení do insolvenčního spisu neprodleně poté, co došlo ke zpeněžení. Není-li dále staveno jinak, nepřecházejí zpeněžením majetkové podstaty podle odst. 5 na nabyvatele závazky váznoucí na věci.

Jak tvrdí Maršíková (2009, s. 98) „do majetkové podstaty patří majetek dlužníka, jeho spoluvlastnické podíly na majetku a majetek, který má dlužník ve společném jmění s manželem. Za podmínek daným insolvenčním zákonem patří do majetkové podstaty i věci ve vlastnictví třetích osob. Majetkovou podstatu tvoří zejména:

- a) peněžní prostředky,
- b) věci movité a nemovité,
- c) podnik,
- d) soubor věcí a věci hromadné,
- e) vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů,
- f) akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva,
- g) obchodní podíl,

- h) dlužníkovy peněžité a nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné*
- i) dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělku, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci, resp. zábavitelná část těchto příjmů,*
- j) další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu.*

Majetkovou podstatu tvoří dále i příslušenství, přírůstky, plody a užitky majetku uvedeného výše. “

Ustanovení § 286 odst. 1 insolvenčního zákona udává možnosti, jakými lze zpeněžit majetkovou podstatu. Jsou to:

- veřejnou dražbou podle zvláštního právního předpisu,
- prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí,
- prodejem majetku mimo dražbu,
- v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu. O způsobu zpeněžení majetkové podstaty dle § 286 odst. 2 rozhodne se souhlasem věřitelského výboru insolvenční správce.

Podle § 298 insolvenčního zákona, se od výtěžku se odečtou náklady spojené se správou a náklady na zpeněžení majetkové podstaty a odměna připadající insolvenčnímu správci a zůstatek insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu předá zajištěnému věřiteli.

Náklady spojené se zpeněžením lze odečíst nejvýše v rozsahu 5 % výtěžku zpeněžení, náklady spojené se správou nejvýše v rozsahu 4 % výtěžku zpeněžení. Se souhlasem zajištěného věřitele lze odečíst náklady i ve větším rozsahu.

V případě, že je dlužník právnickou osobou, může nastat zrušení konkursu ze dvou důvodů. První je z důvodu splnění rozvrhového usnesení a druhým důvodem může být zrušení pro nedostatek majetku. V obou případech se obchodní společnost dlužníka zrušuje. Rozhodnutí vynesené insolvenčním soudem je základem pro vymazání společnosti z obchodního rejstříku. Vymazání společnosti z obchodního rejstříku ovšem musí předcházet návrh na výmaz z

rejstříku, který podává osoba oprávněna za dlužníka konat, ne však insolvenční správce. Spolu se zánikem dlužníka také zaniknou nesplacené pohledávky nebo jejich nesplacené části. Pokud však je možnost vyžadovat tyto pohledávky po třetích osobách, k zániku pohledávky nedojde. (Maršíková, 2009)

Třetími osobami mohou být, podle § 68 zákona o obchodních korporacích, členové nebo bývalý členové jejího statutárního orgánu, a to v případě, že věděli nebo měli a mohli vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku podle jiného právního předpisu, a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Usnesení neplatí pro člena nebo bývalého člena statutárního orgánu obchodní korporace, kteří byli do funkce prokazatelně ustaveni za účelem odvrácení úpadku nebo jiné nepříznivé hospodářské situace obchodní korporace a svou funkci vykonávali s péčí řádného hospodáře.

Nesplacené pohledávky také nezaniknou v případě zrušení konkursu u dlužníka, který je fyzickou osobou. Věřitel má možnost podat na dlužníka nabídku na výkon rozhodnutí, za podmínky, že dlužník pohledávku jednoznačně nezamlčel. Tato možnost zanikne za 10 let po zrušení konkursu. (Maršíková, 2009)

Insolvenční soud rozhodne podle § 308 odst. 1 insolvenčního zákona i bez návrhu o zrušení konkursu, pokud zjistí, že nebyl ani dodatečně osvědčen dlužníkův úpadek (to neplatí, došlo-li již ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty) nebo pokud zjistí, že zde není žádný přihlášený věřitel a všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň jsou uspokojeny nebo po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení. Dále tak insolvenční soud může rozhodnout, zjistí-li, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující, přitom se nepřihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty. Podle odst. 2 insolvenční soud rozhodne o zrušení konkursu též na návrh dlužníka, jestliže dlužník k tomuto návrhu připojil listinu, na které všichni věřitelé a insolvenční správce vyslovili se zrušením konkursu souhlas a na které je úředně ověřena pravost podpisu osob, které ji podepsaly.

Reorganizace

Reorganizace je jedním ze způsobu řešení úpadku. Podle § 316 odst. 1 insolvenčního zákona, se reorganizací rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkova podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto

podniku pode insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.

Dále § 316 odst. 3 insolvenčního zákona udává, že reorganizace není přípustná, je-li dlužníkem právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněna k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu.

Přípustnost reorganizace je v souladu s § 316 odst. 4 insolvenčního zákona. Reorganizace je přípustná, jestliže celkový roční úhrn čistého obratu dlužníka podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů) za posední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu dosáhl alespoň částku 50 000 000Kč nebo zaměstnává-li dlužník alespoň 50 zaměstnanců v pracovním poměru. To však neplatí, jestliže dlužník společně s insolvenčním návrhem nebo nejpozději do rozhodnutí o úpadku předložil insolvenčnímu soudu reorganizační plán přijatý minimálně polovinu všech zajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů počítanou podle výše pohledávek. Jde-li o insolvenční návrh věřitele a dlužník před rozhodnutím o úpadku požádá o prodloužení lhůty k předložení reorganizačního plánu, insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku prodlouží tuto lhůtu nejdéle o 30 dnů.

Jak tvrdí Maršíková (2009, s. 123) „návrh na povolení reorganizace může podat jak dlužník, tak kterýkoliv věřitelů. Pokud návrh na povolení reorganizace podává věřitel, musí počítat s tím, že jedním z předpokladů pro povolení reorganizace podle jeho návrhu je souhlasné stanovisko schůze věřitelů. Návrh na povolení reorganizace je možno podat nejpozději do 10 dnů před konáním schůze věřitelů, která byla svolána rozhodnutím insolvenčního soudu o úpadku. Opožděně podaný návrh na povolení reorganizace insolvenční soud odmítne.“

V souladu s § 319 odst. 1 insolvenčního zákona musí návrh na povolení reorganizace podaný dlužníkem obsahovat:

- označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat,
- dlužníkovi známé údaje o kapitálové struktuře a majetku osob, které dlužníka ovládají nebo které tvoří s dlužníkem koncern, včetně údaje o tom, zda ohledně některé z těchto osob neprobíhá insolvenční řízení, anebo prohlášení, že není takových osob,
- údaj o způsobu navrhované reorganizace.

K návrhu na povolení reorganizace musí podle odst. 2 dlužník připojit seznam majetku a seznam závazků, popřípadě prohlášení o změnách, ke kterým v mezidobí došlo v porovnání se seznamy, které v insolvenčním řízení již dříve předložil.

Návrh na povolení reorganizace podaný věřitelem musí podle § 319 odst. 3 obsahovat:

- označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat,
- údaj o způsobu navrhované reorganizace.

Podle § 326 insolvenčního zákona insolvenční soud zamítne návrh na povolení reorganizace lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr, nebo který znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení reorganizace bylo již dříve rozhodnuto, anebo který podal věřitel, jestliže jej neschválí schůze věřitelů. Za nepoctivý záměr sledovaný návrhem na povolení reorganizace lze usuzovat zejména tehdy, jestliže ohledně dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu v posledních 5 letech probíhalo insolvenční řízení nebo jiné řízení řešící úpadek, a to v závislosti na výsledku takového řízení, nebo podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy.

V případě, že soud reorganizační návrh nezamítne, nebo nebyl vzat zpět, soud ho povolí.

Reorganizace se podle § 334 insolvenčního zákona účastní přihlášení věřitelé, jakož i věřitelé s pohledávkami za majetkovou podstatou a věřitelé jim na roveň postavení.

2. 2. Oddlužení

Forma řešení úpadku anebo hrozícího úpadku oddlužením, se vztahuje pouze ke spotřebitelům, jde tedy o dlužníky, kteří nejsou podnikatelé. (Březinová, 2009)

Podle § 389 odst. 1 insolvenčního zákona může dlužník insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo hrozící úpadek řešil oddlužením, jde-li o:

- právnickou osobu, která podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání, nebo
- fyzickou osobu, která nemá dluhy z podnikání.

Dluhy z podnikání představují i dluhy, které mají podnikatelskou povahu a dlužník jich dosáhl, aniž by byl podnikatelem (např. převzal ručení za závazek z podnikatelské činnosti jiné

osoby). Existuje ovšem výjimka, kdy spotřebitel získal závazky z podnikatelské činnosti děděním. (Maršíková, 2009)

Ustanovení §389 odst. 2 insolvenčního zákona udává, kdy dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovu úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže:

- a) s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde; platí, že věřitel souhlasí, pokud nejpozději spolu s přihláškou své pohledávky výslovně nesdělí, že s řešením úpadku oddlužením nesouhlasí, a toto své stanovisko odůvodní, nebo
- b) jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. C) nebo d), anebo
- c) jde o pohledávku zajištěného věřitele.

Podmínkou, pro možnost řešení úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, je čestný záměr. Pokud je dlužník pravomocně odsouzen za trestní čin, který má charakter majetkového nebo hospodářského činu, není možné žádat o povolení oddlužení. Další překážkou pro tuto žádost je, že dlužník byl v posledních 5 letech v jiném insolvenčním nebo konkursním řízení.

Oddlužením se rozumí splatit minimálně 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů. Tuto část může dlužník splatit dvěma způsoby. První možností je, že dojde k rychlému zpeněžení majetku. Tento majetek tvoří majetkovou podstatu a je ve vlastnictví dlužníka v okamžiku, kdy je schváleno oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty. Anebo tímto majetkem nedisponuje, ale má pravidelné příjmy a v následujících 5 letech je schopen těchto 30 % periodickými splátkami uhradit. (Maršíková, 2009)

2. 2. 1. Návrh na povolení oddlužení

Osobě, která není podnikatelem a splnila podmínky pro oddlužení, je doporučeno žádat o pomoc odborníka ve financích. Nejen, že problematika oddlužení je složitá, ale po novele insolvenčního zákona není možné, aby návrh podala osoba, která není odborníkem v této problematice.⁴

Podle § 390 odst. 1 insolvenčního zákona musí dlužník podat návrh na povolení oddlužení spolu s insolvenčním návrhem. Podá-li insolvenční návrh jiná osoba, lze návrh na povolení

⁴ Věcifinanční.cz, Dostupné z: <http://www.vecifinanci.cz/informace/jak-probiha-oddluzeni>

oddlužení podat nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníku; o tom musí být dlužník při doručení insolvenčního návrhu poučen.

Podle novelizace insolvenčního zákona jde návrh podat dvěma způsoby. Méně častou formou je podání návrhu v listinné podobě, kdy podatel musí mít odůvodnění, proč podává návrh v této podobě. Dalším způsobem je podání návrhu pomocí datové schránky, kde je možné podat návrhy insolvenčnímu soudu anebo podepsané v elektronické podobě. Podání musí být odevzdáno ve stanoveném formátu, ve stanoveném formuláři a daným způsobem.⁵

Ustanovení § 97 insolvenčního zákona udává, že podání návrhu v listinné podobě musí obsahovat úředně ověřený podpis osoby, která jej podala.

Podle § 390 odst. 3 insolvenčního zákona návrh na povolení oddlužení podaný opožděně nebo někým, kdo k tomu nebyl oprávněn, insolvenční soud odmítne rozhodnutím, které doručí dlužníku, osobě, která takový návrh podala, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru.

Odvolání může podat pouze osoba, která takový návrh podala. Pokud byl návrh podán a v případě, že bylo vše podáno správně, ho soud zveřejní.

Neprodleně po zmíněném zveřejnění nastane ukončení všech exekucí.⁶

Osoby oprávněné k podání návrhu na povolení oddlužení

Za oprávněné osoby se považují jak soudní exekutoři a právní zástupci, tak notáři a insolvenční soudci. Oprávněným osobám patří za vyhotovení a podání návrhu insolvenčnímu soudu jistá odměna, která je dána zákonem. Částka je stanovena na 4000Kč bez DPH. A co se týče společného návrhu manželů, jedná se o částku ve výši 6000Kč bez DPH. Z důvodu, že jsou tyto částky v souladu s veškerými náklady spojené s návrhem, oprávněné osoby nemohou požadovat vyšší částky.⁷

Další oprávněnou osobou podle §390a odst. 1 insolvenčního zákona mohou být akreditované osoby, akreditovanou osobou může být právnická osoba, které byla rozhodnutím ministerstva udělena akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení podle tohoto zákona. Ovšem existuje výjimka, kdy je možné, aby návrh podal sám dlužník. A to je-li dlužníkem fyzická osoba která má právnické nebo ekonomické vzdělání v magisterském studijním programu nebo vykonala zkoušku insolvenčního správce. Nebo je-li dlužníkem

⁵ Epravo.cz, Bc. Milan Horák, 2017, Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/podavani-insolvencnihnvrhu-po-1cervenci-2017-106167.html>

⁶ Věcifinanční.cz Dostupné z: <http://www.vecifinanci.cz/informace/jak-probiha-oddluzeni>

⁷ Iurium.cz, Kristýna Pavlíková, 2017 Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2017/06/16/novelizace-pravniupravy-ve-veci-podavani-navrhu-povoleni-oddluzeni/>

právnícká osoba a jedná-li za ni osoba uvedená v § 21 občanského soudního řádu, která má právnícké nebo ekonomické vzdělání v magisterském studijním programu nebo vykonala zkoušku insolvenčního správce.

Náležitosti a přílohy návrhu na povolení oddlužení

Jak tvrdí Hášová a kol. (2014, s. 1226) „návrh musí být označen věcí, tj. specifikací, že jde o návrh na povolení oddlužení, dlužník nebo osoba jednající jeho jménem v něm musí řádně označit osobu dlužníka, popř. osoby oprávněné jednat za něj (smluvní zástupce, zákonný zástupce, opatrovník, statutární orgán apod.); fyzická osoba musí být označena jménem, příjmením a bydlištěm, právnícká osoba musí být označena názvem, sídlem a identifikačním číslem; samozřejmostí je označení insolvenčního soudu, kterému je návrh určen, datum a podpis návrhu.“

Je dán výčet, který se musí doložit k podanému návrhu v případě, že ho podává dlužník. V první řadě je nezbytné doložit údaje o příjmech dlužníka v příštích 5 letech, které dlužník předpokládá, že dostane a údaje o příjmech dlužníka za předešlé 3 roky. Dále k návrhu na povolení oddlužení musí podat seznam majetku, a nakonec seznam všech půjček a závazků.⁸

Dále je nutné doložit písemnosti prokazující existenci dlužníka, v případě, že je právnícká osoba-nepodnikatel, výpis, zda není trestně stíhán a písemný souhlas věřitele. Pokud je dlužník nahrazen jinou osobou, musí doložit plnou moc a v neposlední řadě dokumenty, které dokazují spoludlužnictví nebo ručení. (Maršíková, 2009)

V případě zastupování fyzické osoby je nutné doložit např. plnou moc. Pokud jde o právníckou osobu, musí doložit výpis z obchodního rejstříku. Pokud dlužník vyžaduje nižší než zákonem stanovené měsíční splátky, může podat k návrhu žádost o toto snížení spolu s důvody této žádosti. S touto žádostí ale musí připojit také potvrzení, že věřitelé dostanou minimálně 50 % svých pohledávek, pokud ovšem nesouhlasí s nižší částkou. V případě, že dlužník má soudem nebo dohodou stanovené výživné musí být tyto listiny udané v seznamu závazků. (Hášová a kol., 2014)

V případě, že návrh podává věřitel, musí podle § 105 odst. 1 insolvenčního zákona musí v neposlední řadě doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku a k návrhu připojit její přihlášku např. nesplacená hypotéka.

⁸ Advokátní kancelář JUDr. Josef Cupka Dostupné z: <http://www.ak-cupka.cz/clanky/69-oddluzeni>

2. 2. 2. Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení

Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení posuzuje insolvenční soud. Návrh může odmítnout, zamítnout, anebo přijmout.

Jestliže v souladu s § 396 odst. 1 insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne, může současně rozhodnout o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem pouze tehdy, jestliže:

- návrh na povolení oddlužení nebyl podán společně s insolvenčním návrhem a insolvenční soud nezjistí, že majetek dlužníka, aniž se přihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty, je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující,
- návrh na povolení oddlužení byl podán společně s insolvenčním návrhem a insolvenční soud nezjistí, že majetek dlužníka, aniž se přihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty, je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující, nebo
- návrh na povolení oddlužení byl podán společně s insolvenčním návrhem a insolvenční soud zjistí, že majetek dlužníka, aniž se přihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty, je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující, a dlužník v návrhu na povolení oddlužení požádal, aby byl způsobem řešení jeho úpadku konkurs, a zaplatil zálohu na náklady insolvenčního řízení, stanovili mu soud povinnost k její úhradě podle § 108 odst. 2 a 3.

Rozhodnutí o povolení návrhu

Byl-li podán návrh na povolení oddlužení fyzickou osobou (osobou, která není podnikatelem) ve stanoveném čase, řádně a má-li se za to, že dlužník splatí alespoň 30 % pohledávek, pokud nemá písemný souhlas od věřitele, že souhlasí se splacením menší části a má čestný úmysl, insolvenční soud rozhodne o povolení návrhu. (Maršíková, 2009)

Ustanovení § 397 odst. 1 insolvenčního zákona udává, že insolvenční soud oddlužení povolí, pokud nedojde ke zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení ani k jeho odmítnutí nebo zamítnutí. Insolvenční soud projednává, zda je dlužník oprávněn k podání návrhu na povolení oddlužení v průběhu schůze věřitelů svolané k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí. Soud nepovolí oddlužení do doby, než mu dlužník nepředloží seznam majetku a závazků, rozhodnutí o povolení oddlužení se doručuje dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání proti rozhodnutí o povolení oddlužení není přípustné.

Nebude-li podle § 397 odst. 2 k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí svolána schůze věřitelů, rozhodne insolvenční soud o tom, zda je dlužník oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, nejpozději v rozhodnutí podle § 404 nebo 405; musí se přitom vypořádat se stanoviskem věřitele podle § 389 odst. 2 písm. a). Proti tomuto rozhodnutí může podat odvolání dlužník a věřitel, který uplatnil stanovisko podle § 389 odst. 2 písm. a). Je-li rozhodnutí o tom, zda je dlužník oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, vydáno současně s rozhodnutím podle § 404, nemá odvolání odkladný účinek.

Zpětvzetí návrhu

V souladu se zákonem je možné, aby navrhovatel po podání návrhu změnil názor, a tím pádem vzal svůj návrh zpět. Dlužník může vzít návrh zpět pokud stále nebylo vydáno rozhodnutí o schválení oddlužení insolvenčním soudem. (Hásová a kol., 2014)

Podle § 394 odst. 2 insolvenčního zákona vezme insolvenční soud zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení na vědomí rozhodnutím, které se doručuje dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Bylo-li uplatněno právo na odměnu podle §390a odst.5, insolvenční soud uloží dlužníku povinnost uhradit této osobě odměnu za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení anebo také insolvenčního návrhu. V případě, že vzal dlužník návrh na povolení oddlužení zpět, nemůže jej podat znovu.

Zamítnutí návrhu

Je-li návrh podaný na základě nepoctivého záměru nebo pokud věřitelé dostanou méně než 30 % pohledávek, pokud s tím však nesouhlasí, bude tento návrh na povolení oddlužení zamítnut. (Hásová a kol., 2014)

Dále může být insolvenční návrh na povolení oddlužení zamítnut podle § 395 odst. 2 insolvenčního zákona, jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyslný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinnosti v insolvenčním řízení.

Zamítne-li insolvenční soud návrh na povolení oddlužení nebo přistoupí k zpětvzetí návrhu, může soud stanovit konkurs jako řešení úpadku dlužníka. Toto rozhodnutí je možné v případě, že:

- spolu s daným návrhem nebyl předložen také insolvenční návrh a insolvenční soud neodhalí, že nevlastní majetek, kterým by uspokojil věřitele, anebo

- spolu s daným návrhem byl předložen také insolvenční návrh a insolvenční soud neodhalí, že nevlastní majetek, kterým by uspokojil věřitele, anebo
- spolu s daným návrhem byl předložen také insolvenční návrh a insolvenční soud neodhalí, že nevlastní majetek, kterým by uspokojil věřitele a dlužník podal spolu s návrhem na povolení oddlužení žádost na konkurs, jakožto řešení jeho úpadku a zároveň zaplatil zálohu, která je míněna na náklady spojené s insolvenčním řízením.⁹

2. 3. Průběh oddlužení

V případě, že je insolvenční soud rozhodne o povolení oddlužení, následuje samotný proces oddlužení. Podle § 397a platí v průběhu oddlužení přiměřeně ustanovení § 253 až 260. Práva náležející podle těchto ustanovení insolvenčnímu správci, vykonává nadále insolvenční správce.

2. 3. 1. Způsoby oddlužení

O stanovení způsobu oddlužení rozhodují věřitelé. Věřitelé si mohou vybrat ze dvou způsobů, které už jsou zmíněné výše, buď oddlužení ve formě splátkového kalendáře nebo ve formě zpeněžení majetkové podstaty.¹⁰

Podle § 400 odst. 1 insolvenčního zákona o přijetí způsobu oddlužení mohou věřitelé hlasovat i mimo schůzi věřitelů, a to i před podáním návrhu na povolení oddlužení nebo i před podáním insolvenčního návrhu, jestliže měli možnost seznámit se s informacemi, které svým obsahem a rozsahem odpovídají informacím, které musí být obsaženy v návrhu na povolení oddlužení a v jeho přílohách. Obdobně to platí pro hlasování věřitelů o tom, zda doporučují vyhovět žádosti dlužníka o stanovení jiné výše měsíčních splátek při oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Dále podle § 400 odst. 2 insolvenčního zákona se výsledky hlasování dosažené mimo schůzi věřitelů připočtou k výsledkům hlasování dosažených na schůzi věřitelů. Je-li rozpor mezi hlasováním věřitele mimo schůzi věřitelů a jeho hlasováním na schůzi věřitelů, považuje se za rozhodné hlasování věřitele na schůzi věřitelů; o tom insolvenční soud tohoto věřitele neprodleně vyrozumí.

⁹ Advokátní kancelář Mičica & Pscheidt, Mgr. Bc. Anna Frantalová, Dostupné z: <http://advokatimp.cz/novinky/15-navrh-na-povoleni-oddluzeni>

¹⁰ Zákonné oddlužení poradenské a právní služby pro dlužníky, Dostupné z: <http://www.oddluzeni-bankrot.eu/sluzby/pravni-poradenstvi-pro-dluzniky/zpusoby-oddluzeni>

Oddlužení ve formě splátkového kalendáře

Oddlužení ve formě splátkového kalendáře představuje pravidelné měsíční splátky, které je dlužník povinen platit po dobu 5 let prostřednictvím insolvenčního správce, je to dáno splátkovým kalendářem, který vydá insolvenční soud. Dále jsou ve splátkovém kalendáři charakterizovány příjmy, ze kterých dlužník zaplatí první splátku, jsou zde označeni věřitelé, kteří souhlasili se splacením méně než 30 % svých pohledávek a potvrzení pro zaměstnavatele, aby strhával splátky ze mzdy. (Maršíková 2009)

Tuto částku podle § 398 odst. 3 insolvenčního zákona rozvrhne dlužník prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení.

Podle § 412 odst. 1 insolvenčního zákona po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen:

- a) vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat,
- b) hodnoty získané dědictvím, darem a z neúčinného právního úkonu, jakož i majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl, vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámce splátkového kalendáře,
- c) bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání,
- d) vždy k 15. březnu a k 15. září kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců,
- e) nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení,
- f) neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody,
- g) nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit.

Dále podle odst. 2 po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře vykonává insolvenční správce dohled nad činností dlužníka. O výsledcích své činnosti pravidelně informuje insolvenční soud a věřitelský výbor. Právní úkon, kterým dlužník za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře odmítne přijetí daru nebo

dědictví bez souhlasu insolvenčního správce, je neplatný. Totéž platí, jestliže dlužník uzavře bez souhlasu insolvenčního správce dohodu o vypořádání dědictví, podle které má z dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl.

Ustanovení §299 odst. 1 občanský soudní řád udává, že o výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy se použijí i na výkon rozhodnutí srážkami z platu, z odměny z dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce, z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků a z dávek státní sociální podpory a péstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově. Srážky se dále provádějí z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, jimiž jsou:

- a) náhrada mzdy nebo platu,
- b) nemocenské,
- c) peněžitá pomoc v mateřství,
- d) důchody,
- e) stipendia,
- f) podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,
- g) odstupné, popřípadě obdobná plnění poskytnutá v souvislosti se skončením zaměstnání,
- h) peněžitá plnění věrnostní nebo stabilizační povahy poskytnutá v souvislosti se zaměstnáním,
- i) náhrada za ztrátu na výdělku po dobu dočasné pracovní neschopnosti a náhrada za ztrátu na výdělku po skončení dočasné pracovní neschopnosti,
- j) dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku podle občanského zákoníku,
- k) výsluhový příspěvek vojáků z povolání nebo příslušníků bezpečnostních sborů,
- l) příplatek k důchodu ke zmírnění některých krivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální a příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona upravujícího ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich.

Oddlužení ve formě zpeněžení majetkové podstaty

Oddlužení ve formě zpeněžení majetkové podstaty představuje prodej majetku dlužníka. Jedná se o prodej movitého i nemovitého majetku, od výtěžku je odečtena odměna pro

insolvenčního správce a zbytek je rozdělen mezi věřitele. Prodává se majetek, který dlužník nabyl do doby, než bylo vydáno schválení oddlužení.¹¹

Podle § 398 odst. 2 insolvenčního zákona se při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty postupuje obdobně jako podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu a zpeněžení majetkové podstaty při oddlužení má tytéž účinky jako zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Není-li stanoveno jinak, při tomto způsobu oddlužení do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení.

„Je dán seznam majetku, který tvoří majetkovou podstatu. Je to zejména:

- *peněžní prostředky*
- *věci movité i nemovité*
- *podnik*
- *soubor věcí a věci hromadné*
- *vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů*
- *akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listy*
- *obchodní podíl*
- *dlužníkovy peněžité a nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné*
- *dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělku, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci*
- *další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu*
- *příslušenství, přírůstky, plody a užitky shora jmenovaného majetku*“¹²

¹¹ Ministerstvo spravedlnosti, 2017, Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/jak-ven-z-dluhovpasti/oddluzeni/#zpenzeni-majetku>

¹² JUDr. Bergera Dostupné z: [file:///C:/Users/Pavel/Downloads/%C4%8C%3%A1nek-JUDr.-Bergera---Majetkov%C3%A1-podstata%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Pavel/Downloads/%C4%8C%3%A1nek-JUDr.-Bergera---Majetkov%C3%A1-podstata%20(1).pdf)

2. 3. 2. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení

Podle § 407 odst. 1 insolvenčního zákona nastávají účinky schválení oddlužení okamžikem zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku. Dále § 407 odst. 3 udává, že rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře insolvenční soud i bez návrhu změní, jestliže se podstatně změnily okolnosti, které jsou rozhodující pro výši a další trvání stanovených měsíčních splátek.

Podle § 109 insolvenčního zákona jsou se zahájením insolvenčního řízení se spojují tyto účinky:

- a) pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou,
- b) právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených tímto zákonem, to platí i pro zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech nebo exekutorského zástavního práva na nemovitostech, které bylo navrženo po zahájení insolvenčního řízení,
- c) výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést. Pro pohledávky za majetkovou podstatou (§ 168) a pohledávky jim na roveň postavené (§ 169) však lze provést nebo vést výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5 a s omezeními tímto rozhodnutím založenými. Není-li dále stanoveno jinak, výkon rozhodnutí nebo exekuce se i nadále nařizuje nebo zahajuje a provádí proti povinnému,
- d) nelze uplatnit dohodou věřitele a dlužníka založené právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem.

V souladu s § 407 odst. 3 insolvenčního zákona rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře insolvenční soud i bez návrhu změní, jestliže se podstatně změnily okolnosti, které jsou rozhodující pro výši a další trvání stanovených měsíčních splátek. Pro doručení, zveřejnění a účinky tohoto rozhodnutí platí totéž co o doručení, zveřejnění a účincích

rozhodnutí o schválení oddlužení. Proti tomuto rozhodnutí může podat odvolání pouze věřitel, který podle něj obdrží na úhradu své pohledávky méně než podle měněného rozhodnutí.

2. 3. 3. Přezkumné jednání

Na přezkumném jednání se rozhoduje, zda jsou přihlášky k pohledávkám oprávněné.¹³ Podle § 410 odst. 2 insolvenčního zákona přezkoumání přihlášených pohledávek provede insolvenční správce tak, že v seznamu přihlášených pohledávek podle § 189 odst. 1 u každé z pohledávek výslovně uvede, zda ji on sám, dlužník nebo věřitel popírá nebo nepopírá, přičemž ke stanovisku dlužníka bude připojen i podpis dlužníka. Věřitele, jehož nevykonatelná přihlášená pohledávka byla popřena, o tom insolvenční správce písemně vyrozumí a poučí je o dalším postupu. Poté insolvenční správce vypracuje zprávu o přezkumu; její součástí je záznam o jednání s dlužníkem podepsaný insolvenčním správcem a dlužníkem, seznam přihlášených pohledávek a doklad o vyrozumění věřitele, jehož pohledávka byla popřena.

Podle § 410 odst. 3 insolvenčního zákona o přezkumu rozhodne insolvenční soud bez jednání nejpozději v rozhodnutí podle § 404 nebo 405 tak, že:

- a) schválí předloženou zprávu o přezkumu, nejsou-li vůči ní podány žádné námitky podle § 398a odst. 4 nebo podané námitky nejsou důvodné,
- b) nařídí doplnění nebo změnu zprávy o přezkumu, jestliže shledá, že některé z námitek podle § 398a odst. 4 proti ní jsou důvodné, avšak nemění její základní obsah, nebo
- c) odmítne zprávu o přezkumu, shledá-li, že námitky podle § 398a odst. 4 proti ní vznesené důvodně zpochybňují zprávu jako celek; v tomto případě uloží insolvenčnímu správci, aby znovu provedl přezkoumání přihlášených pohledávek a předložil novou zprávu o přezkumu a novou zprávu pro oddlužení ve lhůtě, kterou určí.

Dále podle § 410 odst. 4 insolvenčního zákona rozhodnutí podle odstavce 3 nemusí obsahovat odůvodnění, jestliže proti zprávě o přezkumu nebyly podány námitky. Rozhodnutí podle odstavce 3 doručuje insolvenční soud zvlášť pouze insolvenčnímu správci, dlužníku a věřitelům, o jejichž námitkách bylo rozhodováno. Odvolání proti tomuto rozhodnutí není přípustné.

¹³ Insolvenční zóna, Dostupné z: <http://www.insolvencnizona.cz/poradna/slovnicek/prezkumne-jednani/>

2. 3. 4. Osvobození dlužníka

Po splnění podmínek pro oddlužení nejsou nezaplacené pohledávky automaticky odpuštěny. Insolvenční soud musí vydat usnesení o tom, že bere na vědomí splnění oddlužení. Usnesením soud prohlašuje, že byly splněny možné kroky pro zajištění pohledávek. Usnesení o tom, že insolvenční soud bere na vědomí splnění oddlužení však neosvobozuje dlužníka od zaplacení neuhrazených pohledávek, ale jedná se pouze o prohlášení, že se uskutečnil způsob oddlužení, který byl schválen. K osvobození od nezaplacených pohledávek dochází až tehdy, je-li po splnění pohledávek a vydáním rozhodnutí soudu, že bere na vědomí splnění oddlužení vydáno samostatné rozhodnutí.

Splnění oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty je možno brát po zpeněžení majetku tvořícího majetkovou podstatu a vytvoření konečné zprávy o zpeněženém majetku. Splnění oddlužení formou splátkového kalendáře dochází po 5 letech po zaplacení první splátky, pokud však pohledávky nebyly splaceny dříve.

Pokud insolvenční soud zatím nevydal rozhodnutí o tom, že vzal na vědomí splnění oddlužení, je možné, aby soud zrušil schválené oddlužení a stanoví konkurs, který bude způsobem řešení úpadku. Proti nařízení, kterým soud vezme na vědomí splnění oddlužení se není možné odvolat a je platné pouhým doručením. Rozhodnutí soud posílá jak dlužníkovi, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru, tak i státnímu zastupitelství. Tímto je řízení považované za skončené. Po skončení insolvenčního řízení náleží insolvenčnímu správci odměna, kterou soud charakterizuje v rozhodnutí. (Hásová a kol., 2014)

2. 3. 5. Insolvenční rejstřík

Jak tvrdí Maršíková (2009, s. 195) „*insolvenční rejstřík je informační systém veřejné správy spravovaný Ministerstvem spravedlnosti České republiky. Je veřejně dostupný a obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy.*“

V insolvenčním rejstříku jde hledat například jak podle jména, rodného čísla nebo třeba dle identifikačního čísla. Dále jdou v rejstříku hledat všechny insolvenční řízení dlužníka, jsou zde i dokumenty, které jsou utajené. Údaje veřejně nepřístupné jsou podle § 422 odst. 1 insolvenčního zákona. Usnesení udává, že na žádost fyzické osoby, která učinila příslušné podání, může insolvenční soud rozhodnout, že některé z osobních údajů této fyzické osoby, obsažené v podání, nebudou v insolvenčním rejstříku veřejně přístupné. Žádost lze podat kdykoliv během insolvenčního řízení. V rejstříku je vždy zveřejněné jméno a příjmení dlužníka.

Výmaz z insolvenčního rejstříku je dán § 425 insolvenčního zákona. Udává že po uplynutí 5 let od nabytí právní moci rozhodnutí, jímž bylo skončeno insolvenční řízení, vyškrtně insolvenční soud dlužníka ze seznamu dlužníků a údaje o něm v insolvenčním rejstříku zneprístupní. Skončí-li insolvenční řízení rozhodnutím podle § 142, vyškrtně insolvenční soud dlužníka ze seznamu dlužníků a údaje o něm v insolvenčním rejstříku zneprístupní do 15 dnů od doručení žádosti dlužníka; dlužník je oprávněn požádat o vyškrtnutí nejdříve po uplynutí 3 měsíců od právní moci rozhodnutí.

2. 3. 6 Úvěrové registry

Úvěrový registr je, dá se říct, rejstřík, ve kterém jsou zaznamenáni všichni dlužníci. V případě, že požádáme o úvěr nebo leasing, tak finanční instituce nahlíží do těchto registrů. Existují dva typy registrů, a to pozitivní a negativní. Do pozitivních registrů se zapisují například údaje o včasných splátkách a do negativních naopak o porušení termínů. Podstata těchto registrů je ve vytváření profilu dlužníka a instituce si na základě těchto informací vyhodnotí možná rizika.¹⁴

Registry v ČR

V České republice existují čtyři úvěrové registry, jsou to:

- Bankovní registr klientských informací, zde jsou informace o spojitosti mezi bankou a klientem. Bankovní registr klientských informací je řízen společností Czech Banking Credit Bureau, a.s. a zahájil svou funkci v roce 2002. V případě, že z úvěrové zprávy plyne, že se jedná o zákazníka, který splácí včas a náležitě, získá vyžadované peněžní prostředky rychle a bez potíží.
- Nebankovní registr klientských informací, který řídí společnost Czech Non-Banking Credit Bureau, z. s. p. o. Zde jsou informace o zákaznících jak leasingových a faktoringových společností, tak společností, které udělují spotřebitelské úvěry. Uživatelé nebankovní databáze tak mohou určit, zda jsou klienti solventní. Fyzické osoby musí dát souhlas k poskytnutí těchto údajů do registru. V případě dalších věřitelských subjektů, kteří budou vyžadovat informace z registru, bude potřeba dalšího souhlasu od klienta. Informace jsou zachovány v registru po dobu smluvního vztahu a další 4 roky poté.

¹⁴ Finexpert.e15.cz, Jiří Zatloukal, 2008, Dostupné z: <https://finexpert.e15.cz/uverove-registry-v-cesku>

- Dalším registrem jsou registry sdružení SOLUS. Sdružení SOLUS má více registrů, avšak z pohledu půjček jsou nejdůležitější právě dva. Jsou to registr fyzických osob, kde jsou vedeni zpravidla spotřebitelé a registr právnických osob. Ve sdružení jsou vedeny závazky za bankovní a nebankovní úvěrové společnosti ale také za telekomunikační služby, anebo za dodavatele energií. V případě těchto dvou registrů se jedná o negativní registry. Z tohoto důvodu je klient do registru zaevidován až tehdy, když jde o porušení závazku. Tím se rozumí, že na začátku smlouvy nezaplatí dvě splátky, v průběhu nezaplatí tři a na konci postačí nezaplatit pouze jednu splátku. Jejichž suma překročila 500Kč a přetrvává déle než 30 dní. Informace jsou obnovovány každý měsíc. Obnoveny musí být do 10. dne kalendářního měsíce. Pokud jde o evidenci ze strany telekomunikačního operátora, uchovávají se další rok po splacení. A naopak v případě bankovních a nebankovních úvěrových institucí jsou záznamy uchovány další 3 roky.
- Posledním registrem je Centrální registr úvěrů. Centrální registr je veden Českou národní bankou. Jsou zde údaje o fyzických osobách jako podnikatelích a právnických osobách a jde o pozitivní registr. Všechny banky jsou uživateli tohoto registru, jde jak o banky české, tak o pobočky zahraničních bank. Pro klienty jako spotřebitelé nemá tento registr přesný význam, důležitější je pro podnikatele, v jejich případě mohou uživatele registru zjistit jejich zadluženost a stanovit tak jejich riziko.¹⁵

Výmaz z registru dlužníků

Údaje v registrech jsou v případě, že dlužník splácí své závazky včas, velmi přínosné z pohledu půjčování dalších půjček. Pokud dlužník splácí své závazky včas budou mu poskytovány i další půjčky a možná i za lepší podmínky. Naopak v případě dlužníků, kteří mají se splácením úvěrů problém, je jejich nejčastější otázkou, po jak dlouhou dobu budou v registru vedeni. Dlužník, který má v registru záznam o nesplacení půjčky, má i po splacení dlužné částky z pohledu bank „špatnou pověst“ a nebude mu při žádosti o úvěr vyhověno.

Informace o dlužníkovi, který má záznam o neuhrazených půjčkách, budou v registru SOLUS zaznamenány po dobu tří let. V případě záznamu o pozdní úhradě za energie nebo za

¹⁵ Finančnívzdělávání.cz, Česká bankovní asociace, 2016 Dostupné z: <http://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/uverove-registry/jake-uverove-registry-jsou-provozovany-vceske-republice>

telefon, se tyto záznamy uchovávají po dobu jednoho roku. O výmaz z pozitivního registru lze požádat.¹⁶

2. 3. 7. Dluhové poradenství

Existuje několik důvodů, proč by lidé měli vyhledat dluhové poradenství. Prvním z nich je, že lidé díky dluhovému poradenství mohou tíživé situaci předejít. Většina lidí neumí vyhodnotit svou finanční situaci a půjčují si částky bez ohledu na to, kolik jsou schopni splácet. Proto se dluhové poradenství zabývá tím, jaké jsou možnosti pro konkrétního klienta. A aby zadlužení nevedlo do tíživé finanční situace. Dalším důvodem je, že lidé už závazky mají a splácejí je včas, ale dostanou se do nepředvídatelného stavu, přijdou o svůj výdělek a následně je nezvladatelnost splácet. V tomto případě lidé neví, jak s určitou situací naložit. Nejčastější odezvou bývá to, že lidé přestanou splácet úplně. Dluhové poradenství má za úkol informovat takového člověka, aby začal okamžitě jednat. Dalším důvodem může být, že dlužníkův stav už je ve fázi, že věřitelé odmítají vrácení své půjčky v podobě splátek, ale vyžadují celou sumu najednou. V takovém případě nastává soudní nebo exekuční vymáhání a dluhové poradenství má za úkol informovat klienta o jeho právech a jak bude exekuce probíhat. A v případě, že neprobíhá podle zákona informovat ho, jak se bránit. Dále by mělo dluhové poradenství poskytnout informace o možnosti oddlužení v souladu s insolvenčním zákonem a zpracovat návrh na povolení oddlužení.¹⁷

V České republice umožňují dluhové poradenství vykonávat poradny zmocněné Ministerstvem spravedlnosti a odborné sociální poradny bezplatně. Proto je doporučováno vybírat si právě bezplatné poradny.¹⁸

Problematika zadlužování občanů je jedna z osmnácti oblastí občanského poradenství. Občanské poradenství podává nezávislé, profesionální a nezaujaté sociální poradenství zdarma. Pro rozvoj řetězce těchto poraden byla vytvořena asociace občanských poraden. Momentálně asociaci občanských poraden tvoří 39 občanských poraden. Tyto poradny jsou rozšířené na 86 místech po České republice.¹⁹

¹⁶ <https://www.penize.cz/pujcky/323452-registry-dluzniku-co-na-vas-povedi-a-jak-z-nich-ven>

¹⁷ Agentura pro sociální začleňování, Dostupné z: http://www.socialni-zaclenovani.cz/08%20%20Dluhy/08_01.pdf

¹⁸ Finančnítíseň.cz, Dostupné z: https://www.financnitisen.cz/dluhove_poradenstvi.php

¹⁹ Občansképoradny.cz, Asociace občanských poraden, 2010 Dostupné z: <http://www.obcanskeporadny.cz/>

2. 4. Oddlužovací novela insolvenčního zákona

Oddlužovací novela insolvenčního zákona, která je schválená vládou ČR, prošla prvním čtením v parlamentu České republiky a momentálně čeká na čtení druhé, má umožnit proces oddlužení více dlužníkům. S touto oddlužovací novelou by mělo být možné, aby nastala i situace, že by dlužník nemusel zaplatit nic ze svých závazků, pouze odměnu insolvenčnímu správci. Na tuto oddlužovací novelu existuje mnoho názorů, avšak nejčastější názorem je, že je nepřijatelné, aby věřitelé nedostáli ani koruny svých pohledávek a aby prospěch měli pouze insolvenční správci. Dalším názorem je snížení šedé ekonomiky při zavedení oddlužovací novely insolvenčního zákona. Šedou ekonomiku zvyšují dlužníci, kteří mají takové zadlužení, že se jim „nevyplatí“ chodit do zaměstnání a je pro ně výhodnější pobírat sociální dávky.²⁰

Hlavním cílem této novely by mělo být v první řadě snížení vyplácení dávek v takovém objemu a nastartování dlužníků, aby se zapojili do ekonomického procesu a aby platili daně. Oddlužovací novela by měla negativní dopad na soudy, protože se zatíží insolvenční úseky. Jmenovaná oddlužovací novela může vést k přesvědčení, že dluhy budou vlastně odpuštěny bez nutnosti je splatit. Další negativní stránkou je, že náklady těchto dlužníků ponesou věřitelé.²¹

Dlužníci by měli možnost splatit buď za tři roky alespoň 50 % svých závazků, za pět let alespoň 30 % svých závazků, anebo by mohla nastat situace, že oddlužení potrvá 7 let a nemusí splatit ani korunu svých závazků, ale pouze odměnu insolvenčnímu správci. Tyto ztráty se však odrazí na dražších úvěrech a povede to k přísnějšímu vymáhání před vyhlášením bankrotu. V případě 7leté oddlužovací doby, by ale museli dokázat insolvenčnímu soudu, že po dobu oddlužení pracovali, spolupracovali s insolvenčním správcem a dodržovat stanovené podmínky. Oddlužovací novela odstraňuje pevnou podmínku splatit alespoň 30 % za pět let, tím pádem soud nebude zjišťovat, jestli příjem dlužníka bude dostatečná na splacení této části.²²

Oddlužením podle oddlužovací novely nebudou moct projít všichni dlužníci. Například to nebudou moct využít lidé, u kterých je zjevné, že sledují nepoctivý záměr, tzn. že si například dlužník vezme půjčku, o které ví, že ji nesplatí, nebo nemají zájem spolupracovat s insolvenčním správcem atd.

²⁰ Dušan Šrámek, Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/02/anketa-zvednete-ve-snemovne-rukupro-oddruzovaci-novelu/>

²¹ Česká justice, Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/01/vlada-schvalila-oddruzovaci-noveluneni-dluhova-amnestie-vzkazuje-pelikan/>

²² Hospodářské noviny, Dostupné z: https://archiv.ihned.cz/c1-66120550-oddruzeni-bude-mozne-za-mene-let-odchazejici-ministr-spravedlnosti-pelikan-se-na-tom-dohodl-s-poslanci?utm_source=mediafed&utm_medium=rss&utm_campaign=mediafed

Další novinkou, kterou by přinesla oddlužovací novela by bylo, že se nebude rozhodovat mezi prodejem majetku a řešením oddlužení plněním splátkového kalendáře, ale bude se rozhodovat mezi prodejem majetku a prodejem majetku zároveň s plněním splátkového kalendáře. V případě, že je majetek oceněn na nižší cenu než 100 000 Kč, nebude k prodeji majetku docházet²³

²³<https://zpravy.aktualne.cz/finance/osobni-bankrot-oddluzeni-dluhy-nova-pravidla/r~afdef018fb6a11e7afac0cc47ab5f122/?redirected=1525182078>

3. Ekonomický a sociální dopad na dlužníka

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, zadlužit se v dnešní době je velice jednoduché řešení, ke kterému se lidé uchýlí, ať už musí nebo chtějí. Ale jaké to s sebou nese dopady a jak to ovlivní jak samotného dlužníka, tak popřípadě jeho rodinu v jedné žijící domácnosti se zabývá následující kapitola.

Kapitola se zabývá jak ekonomickými, tak sociálními dopady, které na dlužníka má zadlužení. Zabývá se vývojem zadluženosti z dávné historie do současnosti. Zabývá se vývojem poskytnutých úvěrů domácnostem a také vývojem jak insolvenčních návrhů, tak návrhů na povolení oddlužení. Dále ekonomickými dopady, jaké je nezabavitelné minimum pro povinného i pro vyživovanou osobu a výpočtem souvisejících částek, dále finanční gramotností a měřením finanční gramotnosti v České republice. V poslední části se zaměřuje na sociální dopady na dlužníka, sociální exkluzi a sociálním začleňováním.

3. 1. Zadluženost

České domácnosti, jakožto velmi důležitá část hospodářství státu, je součástí tvorby hrubého domácího produktu České republiky. Představují také velkou úvěrovou kapacitu pro banky, protože na rozdíl od minulosti domácnosti nahrazují spotřebu před úsporami. A tím, že banky nabízejí čím dál tím víc úvěrů, roste zadluženost.²⁴

3. 1. 1. Historie zadluženosti

Už starý Babylón dokládá údaje o existenci bankovního systému. V té době žádné banky nebyly, ale pro tento účel sloužily chrámy, kde bylo možné ukládat potřebné. Za tento vklad byl vydán písemný dokument, ten časem sloužil k úhradě daní a ostatních dluhů. Forma těchto vkladů byla různá, jednalo se například o zvířata a následně o mince z drahých kovů. Již v této dávné době se tento systém začal rapidně rozrůstat.

Nepominutelný posun se stal ve starověkém Řecku, ten, dá se říct, přispěl ke vzniku peněžního systému. Také se v Řecku vyvinulo několik produktů jako jsou například úvěry, směnárství, peníze nebo také posuzování nefalšovanost mincí. V historii půjček byli prvními dlužníky Pythius a Pasión.

²⁴ Bankovníctví, 2018, Dostupné z: <http://bankovnictvionline.cz/neprehlednete/zadluzovani-ceskychdomacnosti-2003-2014>

Vyřizování půjček bylo zejména na placení daní, obchody, na obilí atd. I tehdy byly půjčky spjaté s úrokem, tyto úročené půjčky ovšem byly zakázané. Zákaz půjček s úrokem však platil pouze mezi křesťany samotnými, v případě půjček poskytovaných cizincům s jinou vírou, byl úrok povolen.

Nejznámější vzor bankovníctví jsou „Křižáci“, kteří používali své zámky a ostatní majetek jako tehdejší bankovní domy. Z důvodu, že byli rozšíření po celé Evropě, dokázali postavit řadu bank. Počátek dlouhodobých půjček byl v kláštorech a následně pak u bohatých židů. Lichváři v historii byli popravováni.

Daňovou úsporu zavedl Cosimo Medicejský, který pochopil, že pokud začne půjčovat ve větší míře a za výhodnější úrok, může to vést k jeho zbohatnutí.²⁵

Za období socialismu byly půjčky poskytovány státem a soukromí věřitelé pracovali nezákonně. Nejrozšířenější byla novomanželská půjčka. Novomanželská půjčka byla půjčována buď zcela bezúročně nebo popřípadě s minimálním úrokem. V 70. letech 20. století byly novomanželské půjčky půjčeny asi tři čtvrtě novomanželům ve výši až 30 000 Kč. Ke půjčce byla nutnost ručitelů. V roce 1987 se výška možné půjčky zvýšila o 20 000 Kč a doba splatnosti byla prodloužena na 15 let.

Česká státní pojišťovna a živnostenská banka byly banky pro drobné klienty.²⁶

3. 1. 2. Zadluženost v současnosti

V současné době i lidé v největší míře půjčují zejména spotřebitelské úvěry, ale také úvěry na bydlení a ostatní úvěry. Jmenované úvěry jsou dělené z časového hlediska na krátkodobé, které mají dobu splatnosti do 1 roku včetně, střednědobé, které mají dobu splatnosti do 5 let včetně, a nakonec dlouhodobé s dobou splatnosti nad 5 let.²⁷

- **Spotřební úvěry**

V případě spotřebních úvěrů jde o poskytnutí úvěru na pokrytí nepodnikatelských potřeb. Slouží například pro financování různého typu zboží, služeb a ostatních spotřebních věcí.²⁸

²⁵ Kam pro peníze, Historie půjček, Dostupné z: <https://www.kampropenize.cz/historie-pujcky/>

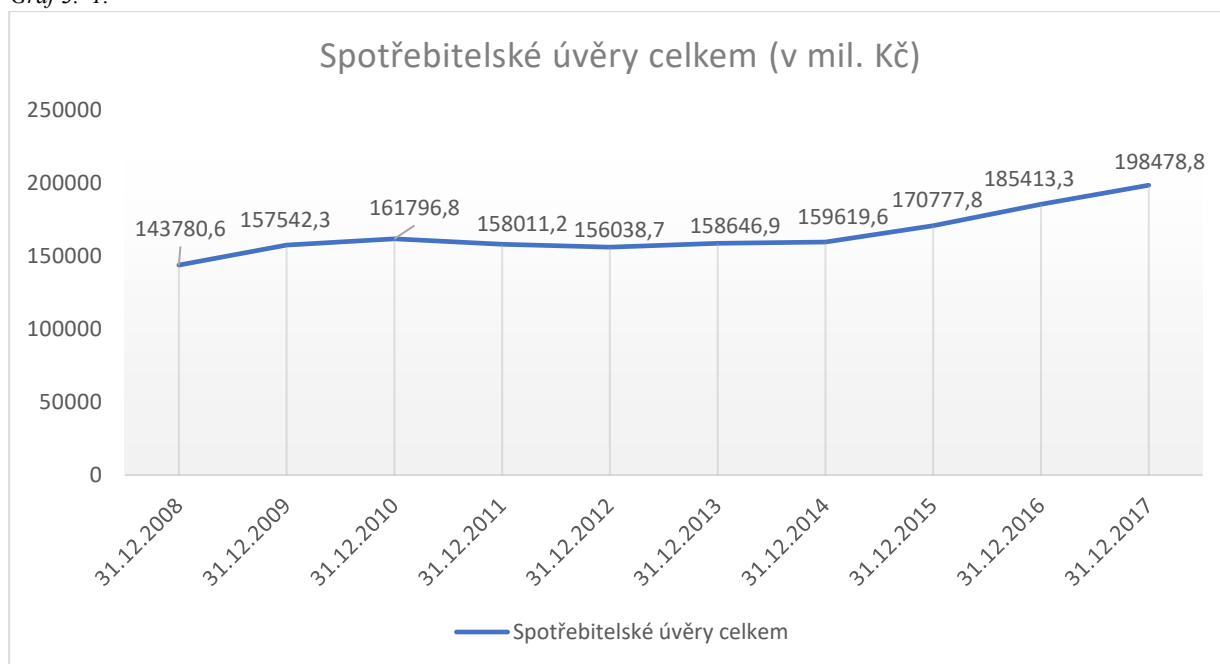
²⁶ Ferratum money, Dostupné z: <https://www.ferratum.cz/blog/2016/04/05/okenko-do-historie-pujcky-zasocialismu>

²⁷ Metodický list České národní banky, Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/tuvob_cs.pdf

²⁸ Finance.cz, Dostupné z: <https://www.finance.cz/uvery-a-pujcky/hotovostni-pujcky/abecedahotovostnich-uveru/co-je-to-spotrebitelsky-uver/>

Následující graf udává vývoj spotřebitelských úvěrů poskytnutých domácnostem za období 2008-2017 v miliónech Kč.

Graf 3. 1.

Vlastní zpracování, zdroj: Česká národní banka (online) Dostupné z: ²⁹

V grafu vidíme, že spotřebitelský úvěr je za toto období mírně rostoucí, kdy nejvíc bylo poskytnuto domácnostem v roce 2017, a to 198 478,8 milionů Kč, a naopak nejméně bylo spotřebitelských úvěrů poskytnuto v roce 2008, a to ve výši 143 780,6 milionů Kč.

- **Úvěry na bydlení**

„Úvěry na bydlení se má na mysli hypotéční úvěry na bytové nemovitosti, standartní úvěry ze stavebního spoření, spotřebitelské úvěry na nemovitosti a úvěry na obytné nemovitosti k podnikatelským účelům.“³⁰

V České republice jsou nejvíce poskytované a žádané právě úvěry na bydlení, a to zejména hypotéční úvěry.

²⁹ https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=27369&p_uka=5%2C6%2C7%2C11%2C13%2C16%2C17%2C18%2C23%2C24%2C25%2C30%2C31%2C32&p_strid=AABBAF&p_od=200812&p_do=201712&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C

³⁰ Metodický list České národní banky, Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/tuvob_cs.pdf

Následující graf vyobrazuje celkové úvěry na bydlení poskytnutých domácnostem za období 2008-2017 v miliónech Kč.

Graf 3. 2

Vlastní zpracování, zdroj: Česká národní banka (online) Dostupné z: ³¹

V grafu můžeme vidět, že poskytování úvěrů na bydlení domácnostem za období 2008-2017 mělo rostoucí tendenci.

- **Ostatní úvěry**

„Ostatními úvěry se předpokládají například investiční, úvěry na oběžná aktiva, úvěry na sezónní náklady, úvěry překlenovací, úvěry exportní, úvěry importní na neinvestiční dovozy, ostatní provozní úvěry, podnikatelské finanční úvěry poskytnuté klientům na přechodný nedostatek finančních zdrojů, úvěry poskytnuté klientům, na obchodní pohledávky, na nákup cenných papírů atd. „³²

³¹ https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=27369&p_uka=5%2C6%2C7%2C11%2C13%2C16%2C17%2C18%2C23%2C24%2C25%2C30%2C31%2C32&p_strid=AABBAF&p_od=200812&p_do=201712&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C

³² Metodický list České národní banky, Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/tuvob_cs.pdf

Následující graf udává celkové ostatní úvěry poskytnuté domácnostem v období 2008-2017 v miliónech Kč.

Graf 3. 3.

Vlastní zpracování, zdroj: Česká národní banka (online) Dostupné z: ³³

Graf vyobrazuje, že ostatní celkové úvěry poskytnuté domácnostem jsou od roku 2008 rostoucí. V roce 2008 bylo poskytnuto nejméně ostatních úvěrů, a to ve výši 25 515,2 miliónů Kč. A naopak nejvíce v roce 2017 ve výši 57 799,8 miliónů Kč.

- **Insolvenční návrhy**

Dále se zadlužením souvisí počet úpadků, které v České republice nastaly. Z důvodu zvyšující se zadluženosti se předpokládá také zvyšující se počet podaných insolvenčních návrhů, ten má však v souladu s kladným rozvíjením ekonomiky od daného období klesající trend. ³⁴

³³ https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=27369&p_uka=5%2C6%2C7%2C11%2C13%2C16%2C17%2C18%2C23%2C24%2C25%2C30%2C31%2C32&p_strid=AABBAF&p_od=200812&p_do=201712&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C

³⁴ Creditreform, 2018, Dostupné z: https://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Tiskova_zprava_vyvoj_insolvenci_v_CR_v_roce_2017.pdf

Následující graf vyobrazuje vývoj podaných insolvenčních návrhů v období 2008-2017. Následující graf vyobrazuje počet insolvenčních návrhů podaných pouze fyzickými osobami jakožto nepodnikateli.

Tab. 3. 4.

Vlastní zpracování, Zdroj: Creditreform, Dostupné z: ³⁵

Z grafu vyplývá, že nevíce podaných insolvenčních návrhů podalo v roce 2014 31 577 fyzických osob, a naopak nejméně insolvenčních návrhů podalo v roce 2008 1 936 fyzických osob.

Jak bylo zmíněno úpadek fyzických osob lze v České republice řešit jako jednu ze tří možností oddlužením. Oddlužení je možno provádět ve dvou již zmíněných formách, a to formou zpeněžení majetkové podstaty a formou splátkového kalendáře.

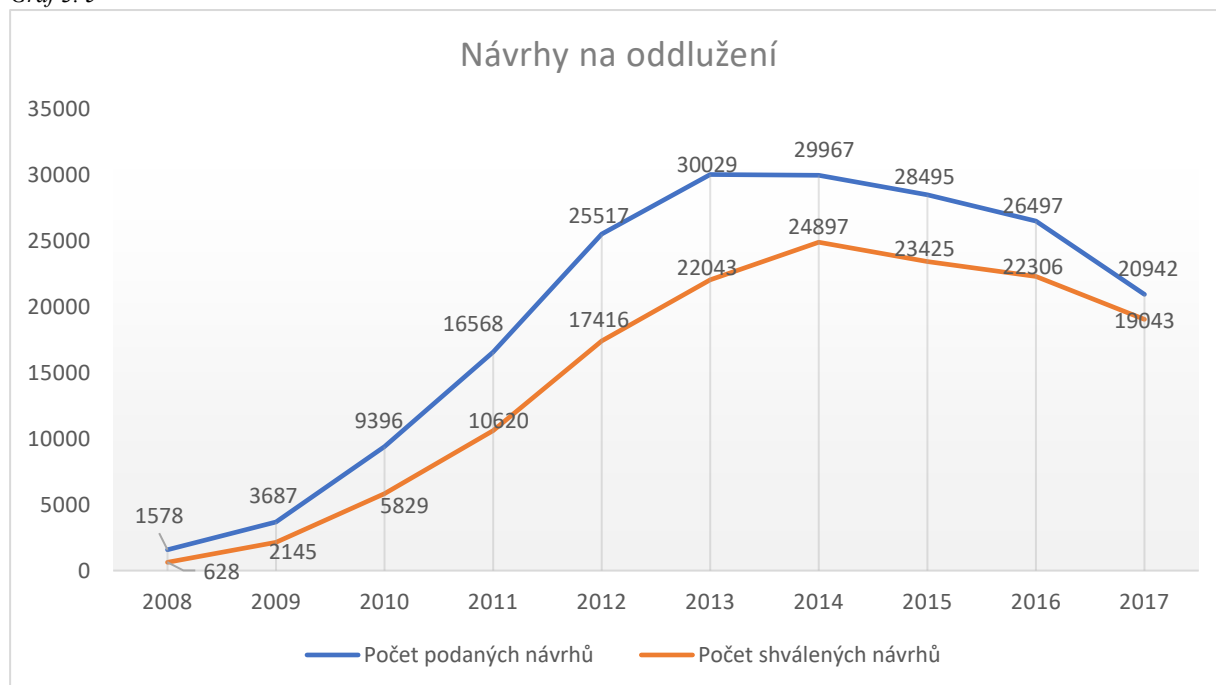
„V roce 2017 požádalo o oddlužení celkem 20 942 osob. Z toho bylo oddlužení povoleno v 19 043 případech, tj. 90,93 %. Procento povolených oddlužení se v roce 2017 zvýšilo, v roce 2016 bylo z celkových 26 497 žádostí povoleno oddlužení u 22 306 osob, tj. jen 84 %. Oddlužení formou zpeněžení majetku využilo v průběhu roku 2017 celkem 422 dlužníků. V ostatních případech bylo oddlužení řešeno nastavením splátkového kalendáře.“³⁶

³⁵https://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Tiskova_zprava_vyvoj_insolvenci_v_CR_v_roce_2017.pdf

³⁶ Creditreform, 2018, Dostupné z: https://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Tiskova_zprava_vyvoj_insolvenci_v_CR_v_roce_2017.pdf

Následující graf udává počet podaných návrhů na povolení oddlužení podanými fyzickými osobami a zároveň počet schválených návrhů na povolení oddlužení za období 2008-2017.

Graf 3. 5

Vlastní zpracování, Zdroj: Creditreform, Dostupné z: ³⁷

Z grafu je patrné, že největší počet podaných návrhů na povolení oddlužení byl v roce 2013, a to 30 029 návrhů. A největší počet schválených návrhů na povolení oddlužení byl v roce 2014, a to 24 897 návrhů.

3. 2. Ekonomický dopad

Ekonomickým dopadem na dlužníka v případě oddlužení je, že se mu, dá se říct, sníží jeho životní úroveň. Je to tím, že mu jsou odebrány částky z platu, a tím má měsíčně daleko méně možností, jak si danou úroveň udržet.

V případě oddlužení musí dlužník „odevzdat“ i veškeré mimořádné příjmy. Mimořádnými příjmy se předpokládají například dary, výhry, výdělek na brigádě či dědictví. Mimořádné příjmy musí dlužník přiznat, v případě zatajení, může soud zrušit oddlužení.³⁸

³⁷https://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Tiskova_zprava_vyvoj_insolvenci_v_CR_v_roce_2017.pdf

³⁸ Chytréoddlužení.cz, 2017, Dostupné z: <http://chytreoddluzeni.cz/jake-zivotni-minimum-skola-insolvenci/>

3. 2. 1. Nepostižitelné minimum

Nepostižitelné minimum je řízeno Ministerstvem práce a sociálních věcí. Je-li dlužník oddlužován, musí, jak bylo uvedeno výše, splácet pohledávky v měsíčních splátkách. Měsíční splátky jsou placeny z příjmů dlužníka u samotného zaměstnavatele.³⁹

Z příjmu dlužníka může být sražena částka i ve velké výši, ale stále mu musí zůstat nepostižitelné minimum, které je určeno na existenční potřeby.⁴⁰

Nepostižitelné minimum se počítá na základě životního minima a normativních nákladů na bydlení. Je to dáno § 1 odst. 1 nařízením vlády tak, že základní částka, která nesmí být podle § 278 občanského soudního řádu sražena povinnému z měsíční mzdy, je rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu (dále jen "nezabavitelná částka") na osobu povinného, a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné. Částka normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu se stanoví pro byt užívaný na základě nájemní smlouvy v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel. Podle § 1 odst. 2 nařízením vlády se na manžela povinného započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky, i když má samostatný příjem. Na dítě, jež manželé společně vyživují, se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů. Jedna čtvrtina nezabavitelné částky se nezapočítává na žádného z těch, v jejichž prospěch byl nařízen výkon rozhodnutí pro pohledávky výživného, jestliže výkon rozhodnutí dosud trvá.

Normativní náklady na bydlení jsou spočítány dle indexů spotřebitelských cen pro náklady na bydlení. „*Pokud chceme vypočítat tyto indexy na nájemné, energii a služby, musíme počítat se skutečnou meziroční změnou za první až třetí čtvrtletí roku 2017 a odhadem vývoje těchto cen. Tuto skutečnou meziroční změnu zjistíme v Českém statistickém úřadě a odhad cen za rok 2017 udává Ministerstvo práce a sociálních věcí.*“⁴¹

Výše nezabavitelné pro rok 2018 je dáno tedy jako dvě třetiny součtu životního minima a nákladů na bydlení na jednu osobu.

Částka životního minima jednotlivce činí měsíčně 3 410 Kč podle § 2 zákona o životním a existenčním minimu. Za jednotlivce se pro účely tohoto zákona považuje osoba, která není

³⁹ Chytréoddlužení.cz, 2017, Dostupné z: <http://chytreoddluzeni.cz/jake-zivotni-minimum-skola-insolvenci/>

⁴⁰ Peníze.cz, 2018, Dostupné z: <https://www.penize.cz/39alkulačky/nezabavitelne-minimum>

⁴¹ Měšec.cz, 2018, Dostupné z: Měšec.cz, 2018, Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/dluznikum-zustane-vice-penez-roste-castka-na-kterou-exekutor-nemuze/?ic=serial-box&icc=text-title>

společně posuzována s jinými osobami uvedenými v § 4 zákona o životním a existenčním minimu. Ten udává, že společně se pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují:

- a) rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- b) manželé nebo partneři podle zvláštního právního předpisu; za partnera se pro účely tohoto zákona považuje také partner, se kterým občan členského státu Evropské unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů jiného členského státu Evropské unie, pokud tyto právní předpisy upravují vzájemnou vyživovací povinnost mezi partnery,
- c) rodiče a
- d) nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené,
- e) zletilé děti,
- pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami podle písmene b) nebo d),
- f) jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokáží, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

Srazitelná částka bez omezení vznikne, je-li rozdíl mezi mzdou dlužníka po odečtení základní částky větší než součet životního minima a normativních nákladů na jednu osobu. V tomto případě je základ pro výpočet třetin tento součet životního minima a normativních nákladů na bydlení na jednu osobu. Nepřesahuje-li snížená mzda o daný součet životního minima a normativních nákladů na jednu osobu, počítají se dané 2/3 z částky, která se vypočte jako čistá mzda dlužníka po odečtení základní částky. Tento rozdíl se zaokrouhluje směrem dolů na částku, která jde vydělit třemi. (Maršíková, 2009)

Následující tabulka udává vývoj výše životního minima stanoveného zákonem, dále vývoj nákladů na bydlení na jednu osobu, tabulka udává výpočet nezabavitelných částek na povinného a nezabavitelných částek na vyživovanou osobu. V poslední řadě tabulka udává výši srazitelných částek bez omezení a maximální výši jedné třetiny zbytku čistých mezd za období 2016-2018.

Tab. 3. 1

Vývoj nezabavitelných a ostatních částek (v Kč)

Rok	2016	2017	2018
Životní minimum	3 410	3 410	3 410
Náklady na bydlení	5 858	5 822	5 928
Nezabavitelná částka na povinného	6 178,67	6 154,67	6 225,33
Nezabavitelná částka na vyživovanou osobu	1 544,67	1 538,67	1 556,33
Srazitelné částky bez omezení	9 268	9 232	9 338
Maximální výše 1/3 zbytku čisté mzdy	3 089	3 077	3 112

Vlastní zpracování zdroj: Zákon č.110/2006 Sb. O životním a existenčním minimu, Nařízení vlády č. 395/2015 Sb., Nařízení vlády 449/2016 Sb., Nařízení vlády 407/2017 Sb.,

V tabulce můžeme vidět praktický výpočet nezabavitelných částek jak u povinného, tak u vyživovaných osob, srazitelných částek bez omezení a maximální výši jedné třetiny zbytku čisté mzdy na základě teorie za roky 2016, 2017 a 2018.

3. 2. 2. Finanční gramotnost

Finanční gramotností se rozumí umět se alespoň v malé míře orientovat ve financích, čímž je myšleno vědět co a jak číst, umět porozumět, předejít podpisům, které by nám mohli uškodit a umět vypočítat alespoň základní počty.⁴²

Měření finanční gramotnosti v České republice

Finanční gramotnost v České republice není příliš vysoká. Průzkum finanční gramotnosti v české populaci provedlo Ministerstvo financí na podzim roku 2015. Výsledky tohoto průzkumu vykázaly důležité výsledky:

- 2/3 dospělé populace si nepočínají ekonomicky zodpovědně
- 57 % domácností nevytváří rodinný rozpočet
- 37 % dotazovaných si neumí představit, jak by se chovali při ztrátě hlavního příjmu
- 19 % dospělých nešetří
- 15 % domácností nevyjdou s financemi, pokud ztratí příjem
- 42 % lidí neumí správně spočítat úrok⁴³

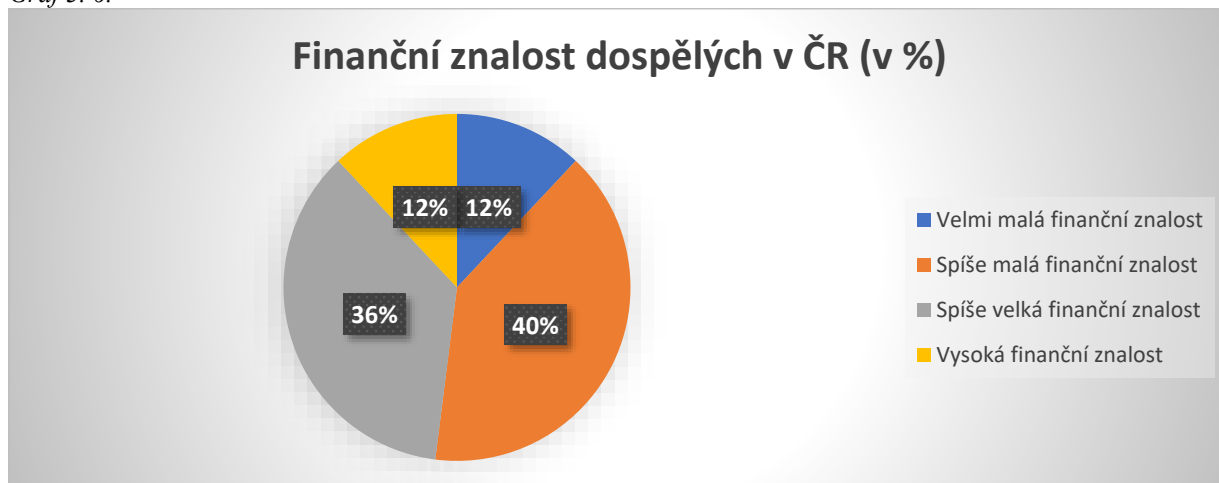
⁴² Peníze.cz, Dostupné z: <https://www.penize.cz/skola-financi-gramotnosti>

⁴³ Ministerstvo financí [online] Dostupné z: <https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financi-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financi-gramotnosti-2784>

V následujícím grafu můžeme vidět finanční znalost dospělé populace v České republice.

„Finanční znalost byla posuzována na základě odpovědí na otázky, které se týkaly oblasti makroekonomie, matematiky a terminologie z oblasti finančních trhů.“⁴⁴

Graf 3. 6.

Vlastní zpracování, zdroj: Ministerstvo financí [online] Dostupné z: ⁴⁵

Další důležitou oblastí pro finanční gramotnost je ekonomická zodpovědnost. Jak už bylo uvedeno výše, ekonomicky nezodpovědní jsou dvě třetiny obyvatel České republiky. Ekonomicky zodpovědný člověk se dá charakterizovat jako člověk, který umí využít finance a má efektivnější rozhodnutí ve finančním světě. ⁴⁶

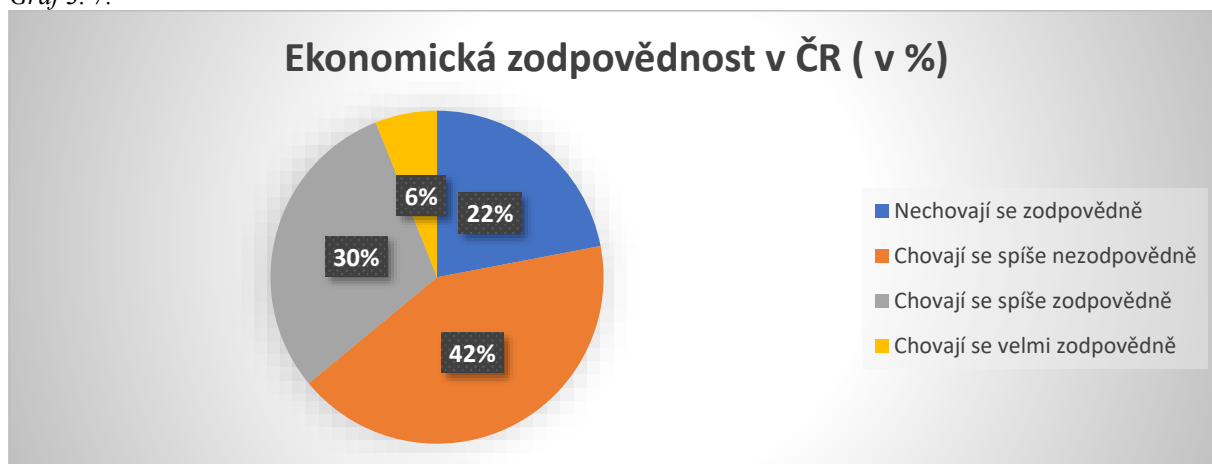
Následující graf udává procentní vyjádření o výsledcích šetření ekonomické zodpovědnosti dospělé populace ČR.

⁴⁴ Ministerstvo financí [online] Dostupné z: <https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2784>

⁴⁵ <https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2601>

⁴⁶ Ministerstvo financí, Dostupné z: <https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2784>

Graf 3. 7.

Vlastní zpracování, zdroj: Ministerstvo financí [online] Dostupné z: ⁴⁷

Z obou grafu plyne závěr, že dospělá populace v České republice je zhruba z poloviny finančně neznalá a z větší poloviny ekonomicky nezodpovědná.

Aby se finanční gramotnost v České republice zlepšila, je možné do základních a středních škol zavést projekt, který má pomoci zlepšit finanční znalost a ekonomickou zodpovědnost už v tomto věku a aby si v dospělém životě s financemi poradilo více jedinců.⁴⁸

3. 2. 3. Rodinný rozpočet

Rodinný rozpočet se dá definovat jako určitá stanovená pravidla přijímání a vydávání peněz. Rodina je bez ohledu na jejich chování základní spotřebitelskou i ekonomickou jednotkou každého hospodářství. Rodinný rozpočet je základní ukazatel, ze kterého lze vyčíst chování a zejména finanční situaci dané rodiny. Na rozdíl od minulosti není tak běžné, že by domácnosti vedli pečlivé finanční deníky a ani chování domácností se neřídí dle rozpočtů. Hlavním pojmem se tedy v oblasti rodinných financí nazývá rozpočet. Stěžejním zájmem by ovšem mělo být jeho sestavení a dodržování. (Smrčka, 2008)

Vývoj rodinného rozpočtu závisí na stanovení strategie a jejím dodržování. Důležitým krokem je pak analýza příjmů a výdajů, což jde prostřednictvím toku peněz nazývaným cash flow. Tímto je možné dojít k výsledku, zda je rodina schopná pokrýt své výdaje svými příjmy.

⁴⁷ <https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2601>

⁴⁸ Finanční gramotnost do škol, Partnerský projekt your change a Nadace DRFG, Dostupné z: <http://www.fgdoskol.cz/o-nas/partneri/>

Pokud jsou tedy příjmy nižší, než výdaje je třeba vytvořit dostatečnou rezervu, nebo zbytek financovat z úvěru.

S analýzou příjmů a výdajů jsou spojovány zbytečné chyby, které rodiny dělají. Za prvé je třeba zmínit, že nelze předpokládat, že příjmy budou vypláceny v nejdříve možném termínu. Může nastat situace kdy nám zaměstnavatel nevyplatí peníze včas. Další možnou chybou je předpoklad zvýšení příjmů, a tím, že jedinec začne počítat do budoucna s vyšším příjmem, který vůbec nemusí být zrealizován. V neposlední řadě nelze předpokládat s náhodným zvýšením příjmů, tím je myšleno, že počítáme ještě s nevyplacenými prémie v práci nebo například s výhrou v loterii.⁴⁹

3. 3. Sociální dopady

Zadlužení může mít na dlužníka sociální, zdravotní ale také psychické dopady. Dopady, které na dlužníka má zadlužení úzce souvisí s dopady nezaměstnanosti, ty můžou mít vliv jak na psychické, tak na fyzické zdraví jedince. Zadlužení může způsobit například vývoj nových nemocí, anebo se zhoršují ty stávající, vyvolává stres. Dále zadlužení vede k rozpadu rodiny, může způsobit ztrátu důvěry ve vlastní schopnost a v neposlední řadě k negativnímu pohledu na život. Dalším dopadem zadlužení je kriminalita, alkoholismus a růst závislosti na různých návykových látkách, patologické hráčství, prostituce.⁵⁰

- **Sociální vyloučení**

Podle § 3 zákona o sociálních službách, se sociálním vyloučením rozumí vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.

Je možné, že stav dlužníka dospěje do takové míry, že dopadne na tak zvané sociální dno. To se může stát například v případě, že dojde k nakumulování důvodů, které k tomuto stavu vedou (např. platební neschopnost, ztráta zaměstnání, ztrát). Jsou-li lidé ve stavu sociálního vyloučení, ve většině případech to není z důvodu, že mají jeden problém, ale jsou jich více najednou, přičemž není jasné, který je původem.⁵¹

⁴⁹ Peníze.cz, Dostupné z: <https://www.penize.cz/financni-poradenstvi/54927-rodinny-rozpocet-jak-spravnehodnotit-prijmy>

⁵⁰ Ekonomie otázky, Dostupné z: <http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/sociln-dopadynezamstnanosti.html>

⁵¹ Agentura pro sociální začleňování, Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/co-je-socialnivyloucení>

Sociální vyloučení je, dá se říct, výsledkem chudoby a nízkých příjmů. Mohou ho ale způsobovat i jiní činitelé jako je například diskriminace, nízké vzdělání nebo špatné životní podmínky.⁵²

- **Sociální začleňování**

Podle § 3 zákona o sociálních službách se sociálním začleňováním rozumí proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.

„Sociálním začleňováním se zabývá Ministerstvo práce a sociálních věcí. K hlavním cílům sociálního začleňování tak patří:

- a) zajištění účasti v zaměstnání a rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám*
- b) prevence rizika sociálního vyloučení*
- c) pomoc nejvíce zranitelným*
- d) mobilizace všech relevantních aktérů.“⁵³*

Shrnutí

Teoretická část bakalářské práce popisuje úpadek a možnosti jeho řešení. Detailně popisuje proces oddlužení jeho účinky a také, jaké jsou ekonomické a sociální dopady pro dlužníka. Oddlužení je v současné době rozsáhlá problematika, se kterou se potýká víc a víc lidí, proto by bylo vhodné, aby u současné populace vrostla ekonomická znalost a finanční gramotnost, která není na uspokojující úrovni. Z toho vyplývá i počet podaných insolvenčních návrhů, ze kterých plyne počet osob, kteří nezvládají svou finanční situaci. Nezvladatelná finanční situace se ve většině případech odvozuje od téměř snadného dostání úvěru současně s nedostatečným vyhodnocením následného splácení. Od toho se odvíjí praktická část, která vyobrazuje konkrétní případ oddlužení a jeho dopady.

⁵² Sociální exkluze, Dostupné z: <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/35-socialni-exkluze>

⁵³ Ministerstvo financí a sociálních věcí, Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/9078>

4. Analýza oddlužení konkrétního dlužníka

Následující kapitola představuje praktickou část, která je zaměřena na analýzu konkrétního dlužníka. Dlužník je zadlužen u tří společností a nemá dostatečný příjem ke splacení svých závazků. Podává návrhy na povolení oddlužení, kdy je první a druhý návrh na povolení oddlužení zamítnut. K povolení návrhu soud přistoupí až při podání třetího návrhu na povolení oddlužení.

4. 1. Vlastní analýza vybraného dlužníka

Pro analýzu oddlužení je vybrána Ing. Šárka Tomanová. Zadlužila se u tří společností, a to u společnosti Home Credit, Česká spořitelna a GE Money Bank. Přičemž:

- v roce 2004 u společnosti Home Credit, v úvěrovém rámci 15 000 Kč si půjčila konečnou částku 11 000 Kč a měsíční splátky byly stanoveny na 2 000 Kč,
- v roce 2008 u společnosti Česká spořitelna, v úvěrovém rámci 200 000 Kč si půjčila konečnou částku 178 000 Kč a měsíční splátky byly stanoveny na 3 670 Kč,
- v roce 2009 u společnosti GE Money bank, ve výši 125 870,88 Kč, si půjčila konečnou částku 124 000 Kč a měsíční splátky byly stanoveny na 2 290 Kč viz. příloha č. 1.

Hlavním důvodem pro zadlužení byl u dlužnice nedostatek prostředků pro výchovu a výživu svých dětí. V době čerpání prvního úvěrů už byla dlužnice rozvedená a její bývalý manžel neplnil své vyživovací povinnosti a náklady na bydlení byly vyšší, než byla schopna uhradit. Z důvodu, že pobírala pouze peněžitou pomoc v mateřství si jako řešení splacení předešlého úvěru a hromadících se účtů vzala další úvěr, a nakonec ještě jeden.

V případě prvního úvěru u společnosti Home Credit byla dlužnice na mateřské dovolené. Poté pracovala v době čerpání dalšího úvěru od 1.1.2007, a to u společnosti firma Krátký Miroslav Ing. po dobu 3 měsíců, kde dosáhla celkového příjmu 43 160 Kč z čehož plyne, že si vydělala přibližně 14 387 Kč měsíčně. Následně od 2.4.2007 do 30.6. 2008 ve společnosti Interfood spol. s.r.o., kde dosáhla celkového příjmu 211 971 Kč z čehož plyne, že si vydělala přibližně 14 131 Kč za měsíc. Po ukončení pracovní smlouvy u společnosti Interfood byla po dobu 2 měsíců a 15 dní vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce v Opavě. A následně od 15. 10.2008 do 22.2.2009 pracovala ve společnost Office ECT, spol. s.r.o. s dosaženým příjmem 35 488 Kč. Po dobrovolném ukončení pracovního poměru v této firmě byla opět do 17.10.2010 vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a současně pracovala na

dohodu o pracovní činnosti ve společnosti RWE zákaznické služby jako operátorka. Následně 18.10.2010 začala pracovat ve společnosti DUNAJ Ostrava s.r.o., kde pracuje dodnes.

V roce 2010, byla z důvodu neschopnosti splácení jednotlivých úvěrů nucena řešit svoji finanční situaci podáním návrhu na povolení oddlužení.

Dne 22.7.2010 byl podán první návrh na povolení oddlužení, který byl Krajským soudem v Ostravě zamítnut. Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení bylo z důvodu nedostatečného zpracování sepisovatele návrhu, a také z důvodu, že nebyla v podání návrhu na povolení oddlužení zaměstnána, a tak by nebyla schopna splnit podmínku splacení 30 % pohledávek nezajištěným věřitelům.

Dne 24.8.2010 byl podán druhý návrh na povolení oddlužení. Tento návrh byl dle předchozího usnesení Krajského soudu v Ostravě doplněn zejména o seznam majetku včetně pohledávek a seznam závazků. Dále bylo zahájeno insolvenční řízení se kterým bylo vydáno usnesení ohledně úhrady zálohy na náklady insolvenčního řízení ve výši 50 000 Kč. Záloha na náklady insolvenčnímu správci byla dlužnicí uhrazena. Vzhledem k pokračující nezaměstnanosti bylo soudem doporučeno zpětvzetí návrhu a jeho následné podání při nástupu do zaměstnání. Na základě tohoto zpětvzetí bylo vydáno usnesení o zastavení tohoto insolvenčního řízení. A následné usnesení o vracení zaplacené zálohy.

Schválení návrhu na povolení oddlužení

Po nástupu do zaměstnání u firmy DUNAJ Ostrava s.r.o. byl dne 23.12.2010 podán opět návrh na povolení oddlužení, viz. příloha 2. V této době už Ing. Šárka Tomanová pravidelný měsíční příjem a byla tak šance na splnění podmínky splacení 30 % pohledávek nezajištěným věřitelům.

U firmy DUNAJ Ostrava s.r.o. dlužnice vydělala 13 000 Kč měsíčně, jelikož vyživovala 3 nezletilé děti jako samoživitelka, její čistá měsíční mzda za první měsíc tedy v říjnu činil sice pouhých 8 409 Kč, viz. příloha 3, ale od listopadu 2010 činila čistá měsíční mzda asi 14 122 Kč, viz. příloha 4. V této době její měsíční splátky činily 7 960 Kč a při splácení dlužných splátek by ji na měsíční výdaje z platu zbylo pro ni a děti pouhých 6 162 Kč bez příspěvků na bydlení. Jak již bylo zmíněno nezabavitelná částka na povinného činí 6 225,33 Kč a nezabavitelná částka na každou další vyživovanou osobu činí 1 556,33 Kč. Z toho plyne, že dlužnice má nárok na oddlužení. A tento návrh byl také podán.

Návrh na povolení oddlužení byl 7.1.2011 soudem schválen a tím povoleno řešení úpadku oddlužení, viz. příloha č. 5. Dále byly usnesením o povolení řešení úpadku oddlužením vyzváni věřitelé, aby se přihlásili ve lhůtě 30 dnů ode dne zveřejnění tohoto usnesení ke svým pohledávkám na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR. A zároveň bylo tímto usnesením nařízeno přezkumné jednání na den 8.3. 2011 a svolání schůze věřitelů, které se bude konat po skončení přezkumného jednání.

Předmětem přezkumného jednání bylo přezkoumání řádně přihlášených pohledávek, se kterými dlužník souhlasil. K pohledávkám se přihlásili:

- Česká spořitelna, a.s., která se přihlásila k pohledávce v celkové výši 184 301,88 Kč, se kterou dlužnice souhlasila
- Home Credit, a.s., která se přihlásila k pohledávce v celkové výši 14 722,58 Kč, se kterou dlužník souhlasil
- GE Money bank, a.s., která se přihlásila k pohledávce v celkové výši 124 707,84 a 805,98 Kč, se kterou dlužnice souhlasila
- Pojišťovna České spořitelny a.s., která se přihlásila v celkové výši 2 059 Kč, se kterou dlužnice souhlasila.

Poté bylo soudem konstatováno, že seznam přihlášených pohledávek byl zveřejněn v insolvenčním rejstříku. Před schůzí věřitelů insolvenční správce přednesl zprávu o stavu své činnosti a informoval soud o majetku dlužníka. Z důvodu, že dle seznamu majetku a závazku je zřejmé, že dlužnice má majetek pouze nepatrné hodnoty insolvenční správce navrhl povolení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Majetek dlužnice byl stanoven soupisem majetkové podstaty:

- Televizor OTF v ocenění 100 Kč
- HI-FI Panasonic v ocenění 100 Kč
- Kuchyňská linka v ocenění 500 Kč
- Spížní skříň v ocenění 100 Kč
- Rohová sedací souprava + konferenční stůl v ocenění 500 Kč
- Šicí stroj v ocenění 200 Kč
- Psací stůl v ocenění 100 Kč
- Televizor Sony v ocenění 100 Kč.

Dnem 30.12.2010 bylo také vydáno opatření předsedy soudu, kterým stanovil insolvenčního správce. S usnesením na povolení oddlužení bylo podáno usnesení o povinnostech správce vydané 7.1.2011.

Po přezkumném jednání, kdy trvala stávající situace jako při podání návrhu na povolení oddlužení, bylo vydáno dne 21.3.2011 usnesení o povolení oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře, které bylo předáno plátcí mzdy, tedy firmě DUNAJ Ostrava s.r.o. a dlužníkovi. Usnesením jsou stanovení přihlášení věřitelé, a to:

- Česká spořitelna a.s., byla přihlášena pohledávka ve výši 198 251,18 Kč, kde poměr uspokojení pohledávky činil 58,25 %
- Home Credit a.s., byla přihlášena pohledávka ve výši 14 722,58 Kč, kde poměr uspokojení pohledávek činil 4,33 %
- GE Money bank a.s., byla přihlášena pohledávka ve výši 125 313,82 Kč, kde poměr uspokojení pohledávky činil 36,82 %
- A v poslední řadě se přihlásila k pohledávce Pojišťovna České spořitelny a.s., byla přihlášena pohledávka ve výši 2 059 Kč, kde poměr uspokojení pohledávky činil 0,60 %.

Po nabytí právní moci usnesení, to je následující měsíc po vydání tohoto usnesení byla mzdová účetní firmy DUNAJ Ostrava s.r.o. povinná posílat insolvenčnímu správci částku sraženou ze mzdy dlužnice a insolvenční správce, po stažení svých nákladů, přerozdělil tuto částku v poměru uspokojení pohledávek každý měsíce a jednou za 6 měsíců byla Krajskému soudu v Ostravě zasílaná zpráva o plnění oddlužení, příkladem je příloha 6.

V případě jmenované přílohy č. 6, se zpráva oddlužení týká období mezi dubnem a září 2011.

Následující tabulka udává, kolik v dané době vydělávala Ing. Šárka Tomanová a kolik činila její postižitelná částka a částka splacená insolvenčnímu správci a částky k vyplacení věřitelům.

Tab. 4. 1.

Zpráva oddlužení za rok 2011 v Kč

Měsíc	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září
Čistý příjem	13 865	13 816	13 833	11 587	11 553	11 757
Vyživované osoby	3	3	3	3	3	3
Nepostižitelná částka	10 837	10 820	10 825	10 007	10 065	10 133
Postižitelná částka	3 028	2 996	3 008	1 510	1 488	1 624
Částka k přerozdělení	3 028	2 996	3 008	1 510	1 488	1 624
Odměna insolvenčnímu správci	900	900	900	900	900	900
Částka věřitelům	2 128	2 096	2 108	610	588	724

Vlastní zpracování, zdroj příloha 6

Tab. 4. 2.

Uspokojení pohledávek za období duben-září 2011

Pohledávka v Kč	Uspokojení věřitelů v %	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září
198 251,18	58,25	1 239,56	1 220,92	1 227,91	355,32	342,51	421,73
14 722,58	4,33	92,05	90,67	91,19	26,39	25,44	31,32
125 313,82	36,82	783,52	771,74	776,15	224,60	216,50	266,57
2059,00	0,61	12,87	12,68	12,75	3,69	3,56	4,38

Vlastní zpracování, zdroj příloha 6

Tabulky udávají, jak probíhalo plnění oddlužení splátkového kalendáře, jak vypadaly částky vyplacené věřitelům a odměna insolvenčnímu správci.

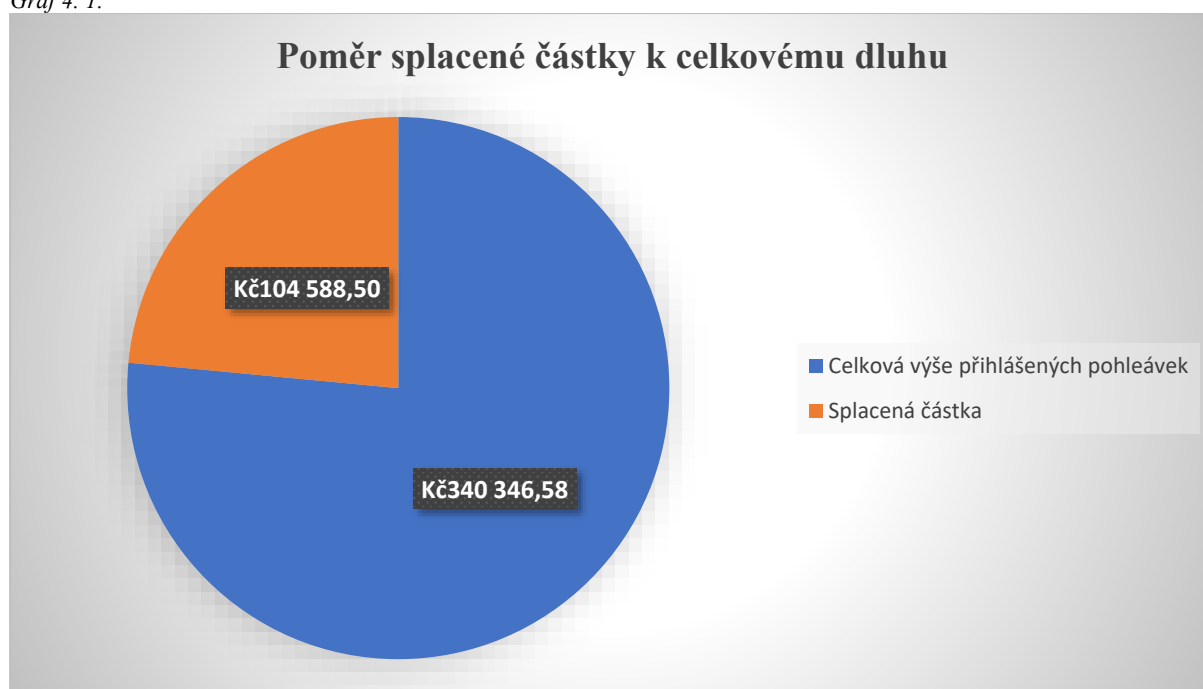
V případě, že částka poskytnutá na přerozdělení dlužných částek insolvenčnímu správci nebyla v dostatečné výši, bylo na základě doporučení právního zástupce dlužnice částka navýšena o darovanou částku v potřebné výši. Darovaná částka byla poskytována dlužnici za účelem splacení měsíční splátky na splnění oddlužení splátkovým kalendářem. Darovaná částka byla vždy dána darovací smlouvou, kterou se dárce zavazuje platit částku 1 150 Kč dlužnici od měsíce dubna roku 2013 po dobu oddlužení a darovaná se smlouvou zavazuje tuto částku přijmout.

Oddlužení plněním splátkového kalendáře trvalo po dobu 5 let. Za tuto dobu mohl insolvenční správce navštěvovat domácnost dlužníka, aby se přesvědčil, zda je oddlužení opodstatněné. V době oddlužení plněním splátkového kalendáře taky není vhodné, aby dlužnice zdělila nebo vyhrála majetek nebo peněžní obnos. V neposlední řadě by po dobu oddlužení plněním splátkového kalendáře bylo vhodné, aby dlužník pracoval ve stejné firmě a aby o zaměstnání nepřišel.

Po uplynutí doby 5 let byly splněny podmínky stanovené insolvenčním zákonem a bylo splaceno 30,73 % pohledávek nezajištěných věřitelů, byla splacena celková částka ve výši 103 363,27 Kč a náklady insolvenčnímu správci ve výši 900 Kč za každý měsíc tedy v celkové výši 54 000 Kč. Na základě splnění podmínek bylo vydáno usnesení o splnění oddlužení dlužnice.

Následující graf vyobrazuje poměr splacené a ušetřené částky při oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Graf 4. 1.

Vlastní zpracování

Z grafu plyne, že Ing. Šárce Tomanové byly odpuštěny závazky ve výši 235 758,08 Kč díky procesu oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Analýza podle oddlužovací novely

Jak bylo zmíněno, je podán návrh na oddlužovací novelu, která by byla schválena vládou ČR, prošla prvním čtením v parlamentu a čeká na druhé čtení. V oddlužovací novele by nebyla podmínka splnění splacení 30 % pohledávek nezajištěným věřitelům, dlužnice by musel splatit:

- 30 % pohledávek nezajištěným věřitelům za dobu 5 let, kde by po splacení 30 % další závazky zanikly, nebo
- 50 % pohledávek nezajištěným věřitelům za dobu 3 roky, tato možnost je pro dlužníky, kteří nechtějí být v oddlužovacím procesu tak dlouhou dobu, nebo
- 0 % pohledávek nezajištěným věřitelům za dobu 7 let, kdy by dlužník hradil po tuto dobu co nejvyšší částku svých závazků po dobu 7 let a po skončení stanovené doby by mu závazky zanikly, s touto variantou však není stanovena žádná minimální hranice, kterou by dlužník musel splatit svým věřitelům. To však vede k možnosti, že věřitelé nedostanou ani korunu svých pohledávek a budou nuceni tyto ztráty promítnout do cen služeb apod.⁵⁴

U konkrétní dlužnice Ing. Šárky Tomanové by to mělo za následek v případě první varianty stejné účinky a průběh, kterým si prošla a které splnila. Změna oddlužovací novely by vedla ke změnám až v následujících variantách.

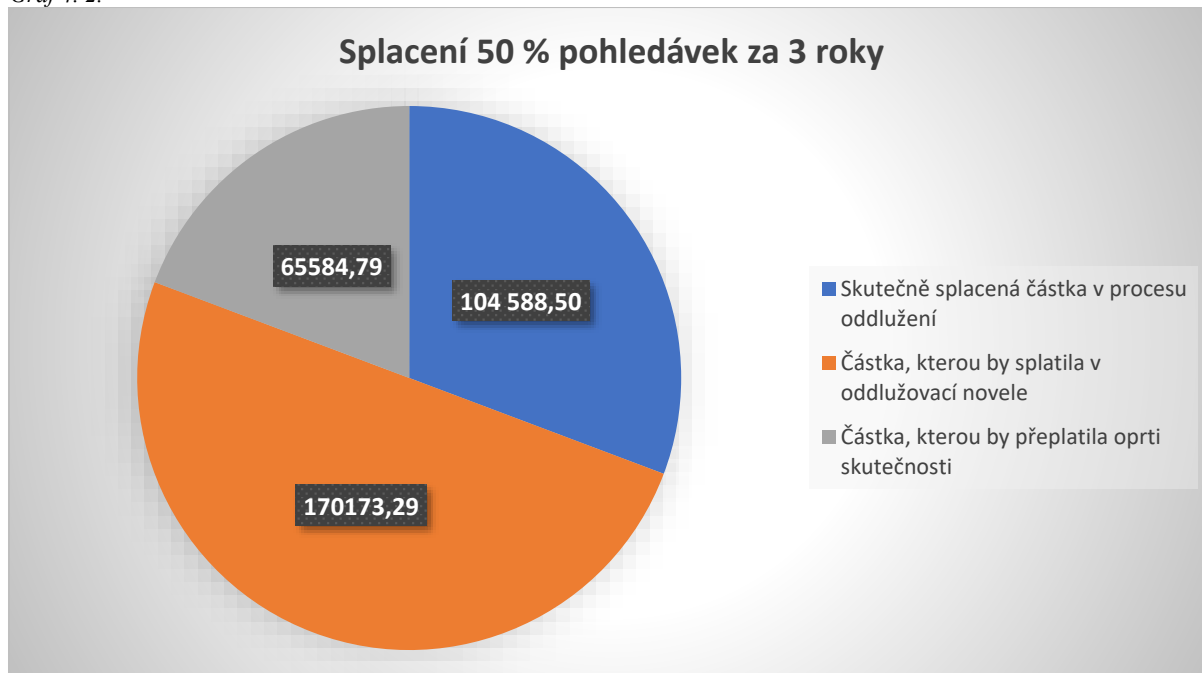
- **50 % pohledávek za 3 roky**

V tomto případě by došlo ke splacení v kratší době, tedy za pouhé tři roky. Celková výše nezajištěných pohledávek u této dlužnice činil 340 346,58 Kč. Pokud by mělo dojít ke splacení za tři roky, muselo by být splaceno 170 173,29 Kč. Oproti současnému oddlužovacímu procesu by zaplatila o 65 584,79 Kč více, než skutečně zaplatila.

⁵⁴ Oddlužovací novela, Dostupné z: <https://www.bnt.eu/cs/zpravy/pravni-novinky/2547-oddluhovacinovela-insolvencniho-zakona>

Následující graf vyobrazuje rozdíl oproti řešení situace v oddlužovací novele v Kč.

Graf 4. 2.

Vlastní zpracování

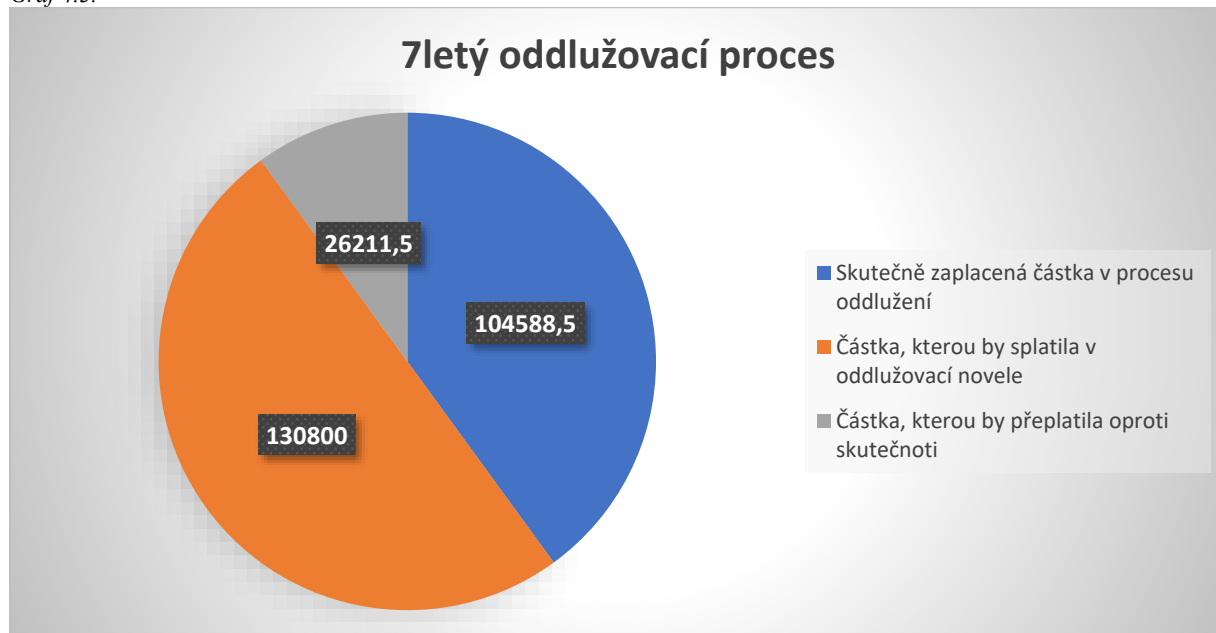
Graf vyobrazuje, že by dlužnice splatila o 19,27 % víc, než ve skutečnosti v oddlužovacím procesu plněním splátkového kalendáře za 5 let.

- **0 % pohledávek za 7 let**

V případě této varianty by dlužník po dobu 7 let splácel nejvyšší možnou částku ze svého příjmu. V konkrétním případě dlužnice Ing. Šárky Tomanové, která měla stálé zaměstnání, si vydělala v průměru přibližně 12 750 Kč čisté mzdy, ze které splácela přibližně v průměru 2 200 Kč. V tomto případě by splatila za 7 let okolo 184 800 Kč z toho by v případě dlužnice zaplatila 54 000 Kč insolvenčnímu správci. Z toho plyn, že by za 7 let splatila cca 130 800 Kč svých závazků tj. 42 % z celkových dluhů.

Následující graf udává poměr skutečně splacené částky a částky, kterou by dlužnice splatila za 7 let při stejných podmínkách.

Graf 4.3.

Vlastní zpracování

Graf udává, že v 7letém procesu oddlužovací novely by dlužnice splatila o 11,27 % víc, než ve skutečnosti v oddlužovacím procesu splatila.

4. 2. Vyhodnocení analýzy

Pro analýzu konkrétního dlužníka byla vybrána Ing. Šárka Tomanová, která se zadlužila u tří společností, a to u GE Money bank, Home Credit a České spořitelny. Celkem si u těchto společností půjčila částku ve výši 313 000 Kč. Jelikož jako samoživitelka vyživovala 3 děti a neměla stálé zaměstnání, z důvodu, že svou situaci začala řešit ihned její celkové závazky se nenavýšily o jiné náklady např. na exekuci a dlužná částka dosáhla pouze výše 340 346,58 Kč.

Návrh na povolení oddlužení podala celkem tři krát. První návrh na povolení oddlužení byl podán v červenci roku 2010, který byl z důvodu momentální nezaměstnanosti dlužnice a také, z důvodu nedostatečného zpracování sepsavatele byl návrh zamítnut.

Další návrh byl podán v srpnu téhož roku. Návrh byl doplněn zejména o seznam majetku závazků a pohledávek, ale jelikož byla dlužnice stále vedena jako uchazečka o zaměstnání na

Úřadu práce, byl tento návrh na doporučení vzat zpět s tím, že ho dlužnice podá znova v době, kdy bude mít zaměstnání.

Poslední návrh byl podán v říjnu 2010, kdy nastoupila do firmy DUNAJ Ostrava s.r.o., tento návrh na povolení oddlužení byl Krajským soudem v Ostravě schválen a následně bylo schváleno řešení úpadku oddlužení plněním splátkového kalendáře. Jmenovaná dlužnice dodržela všechny podmínky stanovené insolvenčním zákonem a po dobu 5 let byla z její měsíční mzdy odesílána mzdovou účetní firmy DUNAJ Ostrava s.r.o. částka insolvenčnímu správci, který tuto částku po odečtení svých nákladů ve výši 900 Kč přerozdělil mezi věřitelé, kteří řádně přihlásili svou pohledávku v poměru uspokojení. Po dobu oddlužovacího procesu navštěvoval insolvenční správce domácnost dlužnice, aby se přesvědčil, zda je oddlužení opodstatněné. Po stanovenou dobu 5 let dlužnice nezměnila zaměstnání a ani nezdědil žádný majetek nebo peněžní obnos.

Po 5 letech bylo Krajským soudem v Ostravě vydáno usnesení o splnění oddlužení plněním splátkového kalendáře a odpuštěný zbývající závazky.

V poslední části je vyobrazeno případné řešení oddlužení podle oddlužovací novely. Oddlužovací novela přináší možnosti splnit proces oddlužení za 3,5 nebo 7 let. V případě 5letém procesu by se u konkrétní dlužnice nic nezměnilo, avšak v případě 3leté oddlužovací doby by musela splatit 50 % pohledávek nezajištěných věřitelů za dané 3 roky. A v případě 7letém oddlužovacím procesu by splatila přibližně 42 % závazků.

5. Závěr

Cílem teoretické části bakalářské práce je popsat úpadek a způsoby jeho řešení, dále detailně popisuje samotný proces oddlužení, poukazuje na vývoj zadlužení od dávné historie po současnost. Současností je myšleno období v letech 2008-2017. V současnosti jsou nejvíce poskytovány úvěry na bydlení, spotřebitelské úvěry a ostatní úvěry, které představují například investiční úvěry, překlenovací úvěry a v neposlední řadě například úvěry na sezónní náklady. U všech typů úvěrů měl počet poskytnutých půjček rostoucí tendenci a nejvíce bylo u všech typů úvěrů poskytnuto v roce 2017 a zároveň bylo nejvíc poskytnuto spotřebitelských úvěrů, a to ve výši 198 478,8 miliónů Kč. I když bylo každým rokem poskytnuto více a více úvěrů počet podaných insolvenčních návrhů neměl stejně rostoucí tendenci. Počet podaných insolvenčních návrhů byl v letech 2008-2013 rostoucí, ale od roku 2014 je počet klesající. Stejně jako počet podaných návrhů je na tom počet schválených insolvenčních návrhů.

V další části se teoretická část zaměřuje na výsledky měření finanční gramotnosti v České republice, které vyhotovilo Ministerstvo financí v roce 2015 prostřednictvím společnosti ppm factum. Měření bylo zaměřeno na dvě oblasti, a to finanční znalost a ekonomickou odpovědnost populace v České republice. Zásadní výsledky tohoto měření udávají, že dvě třetiny dospělých se nechovají ekonomicky zodpovědně, 57 % domácností nesestavuje rodinný rozpočet, 37 % respondentů si nedokáže představit, jak by řešili ztrátu hlavního příjmu jejich domácnosti, aktivně nespoří 19 % dospělých, v případě výpadku příjmů, 15 % domácností nepokryje své životní náklady ani po dobu jednoho měsíce a 42 % lidí nedokáže správně vypočítat úrok. Pro zlepšení této situace je nabízen pro střední a základní školy projekt, který má pomoci zlepšit finanční znalost a ekonomickou zodpovědnost už v tomto věku a aby si v dospělosti s financemi poradilo více jedinců a rodin.

Poslední částí teoretické části se zaměřuje na popis oddlužovací novely, která je schválená vládou ČR, prošla prvním čtením v parlamentu a čeká na druhé. Oddlužovací novela by měla za následek odstranění podmínky splatit 30 % svých závazků, ale splatit dlužné závazky by dlužník mohl za 3,5 nebo 7 let. Oddlužovací novela by přinesla možnost nesplacení ani koruny dlužné částky, ale pouze náklady insolvenčnímu správci.

Cílem praktické části této bakalářské práce je analýza zadluženosti konkrétního dlužníka. Vyobrazuje konkrétní případ oddlužení plněním splátkového kalendáře, které proběhlo mezi obdobími 2010-2016. Dlužnice se zadlužila u tří společností ve výši 313 000 Kč, jelikož svůj úpadek řešila včas, neměla například jiné náklady na možné exekuce a její závazky dosáhly

pouze výše 340 346,58 Kč. V procesu oddlužení splatila po 5 letech 30,73 % svých závazků, tedy 103 363,27 Kč a náklady insolvenčnímu správci ve výši 54 000 Kč.

V poslední části se praktická část zabývá možným řešením oddlužení dle oddlužovací novely. Podle oddlužovací novely by konkrétní dlužnice v případě 3leté oddlužovací doby splatila 50 % svých závazků, a to 170 173,29 Kč, splatila by o 65 584,79 Kč více, než skutečně splatila. V druhém případě, který udává splatit 30 % za 5 let by se situace nezměnila a splatila by 104 588,5 Kč, jako ve skutečnosti. A v poslední variantě v 7letém oddlužovacím procesu by splatila cca 184 000 Kč, tedy 42 % svých závazků. V oddlužovacím procesu by byla o dva roky déle a splatila by o 26 211,5 Kč více než ve skutečnosti.

Bakalářská práce by mohla být přínosem pro dlužníky, kteří mají finanční problémy, dostali se do dluhových pastí a neví, jak svou situaci řešit. Využijí ji lidé, kteří neznají své možnosti a také může sloužit jako příklad řešení situace pro oddlužení. Nejenže udává detailní popis dané problematiky a jejích možných řešení, ale taky radí, na jaké organizace se obrátit v případě, že nastane tato situace.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6.

HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 1482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3. vyd. Praha: Linde, 2014. 496 s. ISBN 978-80-7201-939-7.

SMRČKA, Luboš. *Rodinný rozpočet a společnost spotřeby: (staronový pohled na osobní finance a bohatství)*. 1.vyd. Praha: Professional Publishing, 2008. 313 s. ISBN 978-80-8694678-8.

Zákony:

Insolvenční zákon, č. 291/2017 Sb.

Občanský soudní řád č. 296/2017 Sb.

Nářízení vlády č. 595/2006 Sb.

Zákon o životním a existenčním minimu č. 377/2015 Sb.

Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb.

Zákon o obchodních korporacích č. 458/2016 Sb.

Elektronické dokumenty:

Advokátní kancelář JUDr. Josef Cupka [online] Dostupné z: <http://www.ak-cupka.cz/clanky/69oddluzeni>

Advokátní kancelář Mičica & Pscheidt, Mgr. Bc. Anna Frantalová, [online] Dostupné z: <http://advokatimp.cz/novinky/15-navrh-na-povoleni-oddluzeni>

Agentura pro sociální začleňování, [online] Dostupné z: http://www.socialni-zaclenovani.cz/08%20%20Dluhy/08_01.pdf

Agentura pro sociální začleňování, [online] Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/co-je-socialni-vyloucení>

Bankovníctví, 2018, [online] Dostupné z: <http://bankovnictvionline.cz/neprehlednete/zadluzovaniceskych-domacnosti-2003-2014>

Creditreform, 2018, [online] Dostupné z: https://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CRInternational/local_documents/cz/Preseartikel/Tiskova_zprava_vyvoj_insolvenci_v_CR_v_roce_2017.pdf

Česká justice, [online] Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/01/vlada-schvalila-oddruzovacinovelu-neni-dluhova-amnestie-vzkazuje-pelikan/>

Česká národní banka, [online] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=27369&p_uka=5%2C6%2C7%2C11%2C13%2C16%2C17%2C18%2C23%2C24%2C25%2C30%2C31%2C32&p_strid=AABBAF&p_od=200812&p_do=201712&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C

Dušan Šrámek, [online] Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/02/anketa-zvednete-vesnemovne-ruku-pro-oddruzovaci-novelu/>

Ekonomie otázky, [online] Dostupné z: <http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/socilnodopadynezamstnanosti.html>

Epravo.cz, Bc. Milan Horák, 2017, [online] Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/podavaniinsolvencnich-navrhu-po-1cervenci-2017-106167.html>

Ferratum money, [online] Dostupné z: <https://www.ferratum.cz/blog/2016/04/05/okenko-do-historiepujcky-za-socialismu>

Finance.cz, [online] Dostupné z: <https://www.finance.cz/uvery-a-pujcky/hotovostni-pujcky/abeceda-hotovostnich-uveru/co-je-to-spotrebitelsky-uver/>

Finanční gramotnost do škol, Partnerský projekt your change a Nadace DRFG, [online] Dostupné z: <http://www.fgdoskol.cz/o-nas/partneri/>

Finanční tiseň.cz, [online] Dostupné z: https://www.financnitisen.cz/dluhove_poradenstvi.php

Finanční vzdělávání, Česká bankovní asociace, 2016, [online] Dostupné z: <http://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/uverove-registry/jake-uverove-registry-jsouprovazovany-v-ceske-republice>

Finexpert.e15.cz, Jiří Zatloukal, 2008, [online] Dostupné z: <https://finexpert.e15.cz/uverove-registry-vcesku>

Hospodářské noviny, [online] Dostupné z: https://archiv.ihned.cz/c1-66120550-oddluzeni-bude-mozne-za-mene-let-odchazejici-ministr-spravedlnosti-pelikan-se-na-tom-dohodl-s-poslanci?utm_source=mediafed&utm_medium=rss&utm_campaign=mediafed

Chytréoddlužení.cz, 2017, [online] Dostupné z: <http://chytreoddluzeni.cz/jake-zivotni-minimum-priinsolvenci/>

Insolvenční zóna, [online] Dostupné z: <http://www.insolvenznizona.cz/poradna/slovnicek/prezkumnejednani/>

Iurium.cz, Kristýna Pavlíková, 2017, [online] Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2017/06/16/novelizace-pravni-upravy-ve-veci-podavani-navrhupovoleni-oddluzeni>

JUDr. Ing. Daniela Majzlíková LL. M, [online] Dostupné z: <http://www.insolvencnipravo.eu/konkurs/>

JUDr. Pavel Berger, advokát, insolvenční správce, [online] Dostupné z: <file:///C:/Users/Pavel/Downloads/%C4%8C1%C3%A1nek-JUDr.-Bergera--Majetkov%C3%A1-podstata.pdf>

Kam pro peníze, Historie půjček, [online] Dostupné z: <https://www.kampropenize.cz/historie-pujcky/>

Metodický list České národní banky, [online] Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/tuvob_cs.pdf

Měsec.cz, 2018, [online] Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/dluznikum-zustane-vice-penezroste-castka-na-kterou-exekutor-nemuze/>

Ministerstvo financí, [online] Dostupné z: <https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovnefinancni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2784>

Ministerstvo financí a sociálních věcí, [online] Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/9078>

Ministerstvo spravedlnosti, [online] 2017, Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/jak-ven-z-dluhovepasti/oddluzeni/#zpenezeni-majetku>

Ministerstvo spravedlnosti, Justice.cz, [online] Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/>

Občansképoradny.cz, Asociace občanských poraden, 2010, [online] Dostupné z: <http://www.obcanskeporadny.cz/>

Oddlužovací novela, [online] Dostupné z: <https://www.bnt.eu/cs/zpravy/pravni-novinky/2547oddluzovaci-novela-insolvenčního-zakona>

Peníze.cz, [online] Dostupné z: <https://www.penize.cz/skola-financni-gramotnosti>

Peníze.cz, [online] Dostupné z: <https://www.penize.cz/financni-poradenstvi/54927-rodinny-rozpocetjak-spravne-hodnotit-prijmy>

Peníze.cz, [online] Dostupné z: <https://www.penize.cz/pujcky/323452-registry-dluzniku-co-na-vas-povedi-a-jak-z-nich-ven>

Praktický průvodce insolvenčním řízením, Verlag Dashöfer, Dostupné z: https://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/onb/charakteristika-oddluzeni-a-prehled-zasadnich-zmen-jeho-pravni-upravy-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJxPSCGkvE_UqhHGqlLo_CVA/

Peníze.cz, 2018, [online] Dostupné z: <https://www.penize.cz/kalkulacky/nezabavitelne-minimum>

Sociální exkluze, [online] Dostupné z: <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/35-socialni-exkluze>

Věcifinanční.cz, [online] Dostupné z: <http://www.vecifinanci.cz/informace/jak-probiha-oddluzeni>

Zákonné oddlužení poradenské a právní služby pro dlužníky, [online] Dostupné z: <http://www.oddluzeni-bankrot.eu/sluzby/pravni-poradenstvi-pro-dluzniky/zpusoby-oddluzeni>

Zprávy aktuálně, [online] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/osobni-bankrot-oddluzeni-dluhy-nova-pravidla/r~afdef018fb6a11e7afac0cc47ab5f122/?redirected=1525182078>

Seznam zkratek

apod.

cca

kol.

např.

popř.

resp.

tj.

A podobně

cirka

Kolektiv

Například

Popřípadě

Respektive

To je

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на вѣдомі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce; s
- souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11.5.2018

Anna-Marie Tomanová

Seznam příloh

Příloha č. 1	Úvěrová smlouva GE Money bank
Příloha č. 2	Návrh na povolení oddlužení
Příloha č. 3	Výplatní lístek říjen 2010
Příloha č. 4	Výplatní lístek listopad 2010
Příloha č. 5	Usnesení o povolení oddlužení
Příloha č. 6	Zpráva o povolení oddlužení